БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 240 (19.616). • 1986 йил 23 октябрь, пайшанба • Баҳоси 3 тийин.

М. С. ГОРБАЧЕВнинг

Дания Бош министри Поул Шлютер билан суҳбати

21 октябрь куни М. С. Горбачев Кремлда Дания Бош министри П. Шлютер билан учрашди. Суҳбат ҳозирги замоннинг энг йирик проблемалари юзасидан эркин, баъзида ўткир гаплашув тусида ўтди.

Рейкьявик якунлари муҳокама марказида бўлди. У ерда бўлиб ўтган учрашув манзаралари АҚШда мислсиз равишда бузиб кўрсатилаётганлиги муносабати билан М. С. Горбачев американликлар билан уларнинг талабларига кўра, музокаралар қатъий ёпиқ тарзда бўлишидан воз кечиш матлублиги тўғрисидаги мулоҳазасини айтди. У Бош министрни воқеалар қандай ривожланиб борганидан, Совет Иттифоқининг учта катта таклифи, шу жумладан, ракетадан мудофаа шартномасини мустаҳкамлаш масаласи учрашувнинг аввал бошида қўйилганлиги, уларнинг ҳаммаси «пакетда», бир-бирига боғлиқ ҳолда тақдим этилганлиги ҳамда ядро қуроли тугатилар экан, космос орқали ҳарбий жиҳатдан устунликка эришиш тўғрисидаги уринишларга қарши тўла гарантия бўлиши зарур, деган ёндашув мантиғи асослаб берилганлигидан хабардор қилди. Совет Иттифоқининг таклифлари муросага, тенглик асосидаги ён беришларга мислсиз тайёрликларни ўз ичига олганди, лекин бу таклифларга Женевадаги эски позициялар қарши қўйилди ва Америка делегацияси биронта ҳам янги ғоя, жиддий ҳеч нарса келтирмаганлиги равшан бўлиб қолди. Шундай қилиб, ядро қуролини камайтириш ва тугатиш масаласи хусусида силжишга эришишдан аввал жуда қаттиқ қаршиликни бартараф этишга тўғри келди. Аммо, бу ерда ҳам муноваралар «русларни алдашга» уринишларсиз ўтмади. СМТ масаласи ҳозир АҚШда кўрсатишга уринишаётганидек учрашувнинг охирида эмас, балки бутун суҳбат давомида баҳс мавзуи бўлди. Шундай қилиб, Америка раҳбарларининг СМТга суяниб, ҳарбий жиҳатдан устунликка эришиш иштиёқи аҳдлашувлар барбод этилишига сабаб бўлди. Бу аҳдлашувлар ҳақиқатан тарихий, бурилиш аҳамиятига эга бўлган бўлур эди.

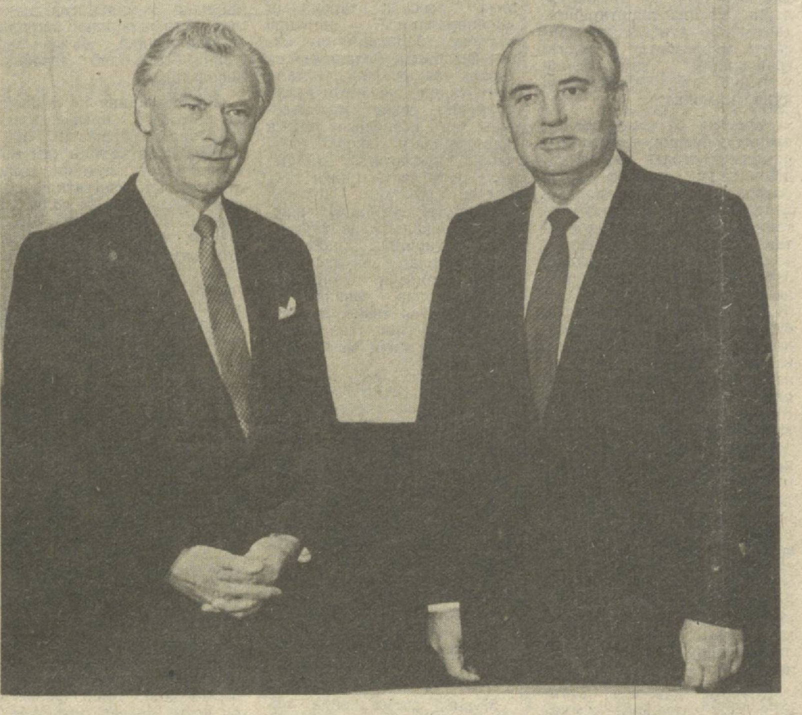

Суратда: суҳбатни бошлаш олдидан. (ТАСС—ЎзТАГ телефотоси).

Шуларга қарамай, қуролсизланиш масалаларида ҳали ҳеч қачон ҳеч қаерда бунчалик олға борилмаганди. Рейкьявик — катта тажриба, умумий тажрибамиздир. Эндиликда ким тинчлик тарафдори эканини ҳамма яхшироқ кўриб туриши, янги вазиятнинг реал тарҳларини аниқлаб олиши мумкин. Бу вазиятдан орқага қайтиш йўқ. Уруш ва тинчлик проблемаларини ҳам ана шу вазиятни тўғри тушунишдан келиб чиқиб, ҳал этиш мумкин.

Бутун дунёда бу нарса ғоят мамнуният билан қабул қилинди. Аммо НАТО блокининг қайси бир доираларида: «Ядро қуролсиз қандай яшаймиз, эски позицияларга қайтиб бўлмасмикан» деб ташвишланиб қолишди.

Рейкьявикдаги учрашув муваффақиятгина эмас, шу билан бирга реал қуролсизланиш ишига Қўшма Штатлардан бошқа жойларда ҳам қаттиқ қаршилик борлигини ёритиб кўрсатган воқеа бўлди, деб таъкидлади М. С. Горбачев.

М. С. Горбачев Европадаги оддий ва қуролли кучлар тўғрисида П. Шлютер қўйган масалага жавобан ядро қуролини тугатишга оддий қуролни ҳам, химиявий қуролни ҳам ўз ичига олувчи қуролсизланиш умумий жараёнининг бир қисми сифатида қараляпти, деди. Ғарбий Европа ҳукуматлари ҳамон «хавотирликларини айтиб» турибдилар, ҳолбуки биз Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатларнинг Будапешт кенг кўламли ташаббусига неча ойлардан бери улардан жавоб кутяпмиз. НАТО блоки мамлакатлари билан Варшава Шартномаси ташкилоти мамлакатларидан мана шу масала билан конкрет шуғуллана оладиган иш группалари тузиш вақти етмадимикан, деди у.

Икки система мусобақасининг принципиал масалаларига, регионал проблемаларга, халқаро ҳаётнинг гуманитар жиҳатларига катта эътибор берилди. М. С. Горбачев капиталистик системанинг ҳимоячилари Хельсинки аҳдлашувларига зид ўлароқ ҳозирги ўзаро алоқа имкониятларидан социалистик мамлакатларнинг ички ишларига аралашиш учун, бу мамлакатларнинг халқлари ўзи танлаб олиши асосида яратган қадриятларга путур етказиш учун аралашишда фойдаланишга уринаётган эканлар, Ғарбнинг бу системага бўлган ишончини шубҳа остига қўйди.

Регионал можароларни «Москванинг қўли» деб тушунтиришга уринишлар эса қуролсизланиш масалаларида бўлгани сингари, эскича фикрлаш натижаси бўлиб, у янги реалликларни тушуниб етишга, бинобарин, ана шу номга муносиб сиёсатни ишлаб чиқишга халақит бермоқда.

Инсоният ўтмишда йўл қўйган тарихий кўламдаги хатоликларни тузатса бўларди, деди М. С. Горбачев. Ҳозирги ядро-космик асрида йўл қўйиладиган хатоларни тузатадиганлар бўлмайди. Вазиятнинг принципиал янгилиги ҳам мана шунда. Ҳозирча, дунёда кўп нарса ҳали етишмайди, лекин янгича фикр юритиш ва янгича иш тутиш, айниқса, етишмаяпти ва ҳаётий зарурат бўлиб турибди.

М. С. Горбачев АҚШдаги таъсирли доираларнинг қуролланиш пойгаси ёрдамида СССРнинг иқтисодий жиҳатдан силласини қуритиш тўғрисидаги кўрсатмаларини эслатиб, совет экономикасини янгилаш, социал ўзгартишларнинг катта-катта программалари, сиёсий ва маънавий соҳада бошлаб юборилган ва амалга ошириладиган қайта қуришлар тўғрисида П. Шлютерга гапириб берди. Фан-техника революциясининг асосий йўналишларида катта ўзгаришлар ясаш белгиланди. Социалистик жамият имкониятларини тўла-тўкис амалга ошириш учун совет халқининг ақл-идрокли кишилари, талантлари, навқирон кучи ва ғайрат-шижоати бор.

Пировардида ҳамсуҳбатлар иккала мамлакатнинг ўз халқлари танлаб олган йўлда ривожланиб боришига муваффақиятлар тиладилар, СССР билан Дания ўртасида яхши қўшничилик, ўзаро манфаатли, анъанавий тинчлик муносабатларини чуқурлаштиришни ёқлаб гапирдилар.

(ТАСС).

МОСКВАГА КЕЛДИ

КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг таклифига биноан КМП Марказий Комитетининг Бош секретари, КХДР Президенти Ким Ир Сен 22 октябрь куни дўстлик визити билан Москвага келди.

Аэродромда уни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. А. Громико, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Е. К. Лигачев, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. А. Медведев, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Аэродромдан автомашиналар кортежи мотоциклчиларнинг фахрий эскорти ҳамроҳлигида Кремлга йўл олди.

* * *

Катта Кремль саройининг Георгий залида Корея Халқ Демократик Республикасининг раҳбарини кутиб олиш маросими бўлди.

Ким Ир Сенни КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев самимий табриклаб кутиб олди. Кутиб олиш пайтида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков бор эди. (ТАСС).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

«КПСС Марказий Комитетининг кўзбўямачилик ва қўшиб ёзишларга барҳам бериш ҳақидаги қарорларини Молдавия Компартияси Марказий Комитети, Украина Компартияси Кировоград область комитети, СССР Автомобиль саноати министрлиги қониқарсиз бажараётганликлари тўғрисида» КПСС Марказий Комитети қабул қилган қарорда шу нарса қайд этиб ўтиладики, Молдавия ССРнинг, Украина ССР Кировоград областининг партия ва совет органлари, СССР Автомобиль саноати министрлигининг коллегияси ва партия комитети КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг ишдаги ҳақиқий аҳволни бузиб кўрсатишга йўл қўйиб бўлмаслик тўғрисида қабул қилган қароридан тегишли хулосалар чиқариб олмадилар, қўшиб ёзишлар ҳамда кўзбўямачиликка қарши курашда масъулиятсизлик ва либералчилик қилмоқдалар.

Молдавияда давлатни алдашдек ярамас практика чуқур илдиз отган, кўпгина корхоналарга ва бошқариш бўғинларига зарар етказди, топширилган иш участкаси учун кадрларнинг масъулиятини сусайтириб, уларга ёмон таъсир ўтказмоқда. Бу йил Молдавияда саноат ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш корхоналарининг текширилган ҳар бештасидан бирида қўшиб ёзишлар очиб ташланди. Республикада ҳар икки объектнинг бири чала қуриб топширилмоқда. Қишлоқ хўжалигида чорва моллар, экин майдонлари яширилишига йўл қўйилмоқда, деҳқончилик ҳамда чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва харид қилиш ҳажмлари ошириб кўрсатилмоқда.

Кировоград областида халқ хўжалигининг кўпгина тармоқлари ўн биринчи беш йиллик топшириқларини уддалай олмади, дон, қанд лавлаги, гўшт, сут харид қилиш камайиб кетди. Раҳбарларнинг бир қисми область экономикасини ривожлантиришни жадаллаштиришнинг мавжуд резервларини қидириб топиш ва улардан фойдаланиш ўрнига ишларнинг ҳақиқий аҳволини безаб кўрсатиш йўлига ўтиб олди, ўзининг ғайратсизлиги ва хўжасизлигини қўшиб ёзишлар билан ниқобламоқда. Бу йил текширилган ҳар олти корхонанинг бирида шундай қўшиб ёзишлар аниқланди. Агросаноат комплексида кўзбўямачилик кенг тарқалди, кейинги икки йил ичида бу ердаги қўшиб ёзишлар бир ярим баравар ошди.

СССР Автомобиль саноати министрлигининг айрим корхоналарида бир неча йиллар мобайнида дабдабабозлик, ишни безаб кўрсатиш каби ҳоллар ёйиб келинмоқда. Маҳсулот реализация қилиш ҳажмига қўшиб ёзишлар, шартнома мажбуриятларини бажариш, ишлаб чиқариш қувватларини ва социал-маданий объектларни ишга тушириш тўғрисидаги маълумотларни бузиб кўрсатиш илдиз отган. Иш шунгача бориб етдики, етакчи корхоналардан бири — Ленин комсомоли номидаги Автомобиль заводи («Москвич» ишлаб чиқариш бирлашмаси) министрлик раҳбарларининг рухсати билан «Москвич» автомобили янги базавий моделини ишлаб чиқиш ва унинг синовлари ниҳоясига етказилгани тўғрисида КПСС XXVII съездига рапорт берди. Ваҳолонки, амалда бу модель тайёр эмас.

Молдавия ССРда, Кировоград областида, СССР Автомобиль саноати министрлиги системасида кўплаб қўшиб ёзишлар иқтисодий зарардан ташқари катта маънавий зиён етказди. Аслини олганда, бундай қўшиб ёзишлар қонунга хилоф равишда тўланган иш ҳақи, мукофотлар, бошқа ҳақлар ҳолида меҳнатсиз даромадлар олиш манбаларидан бирига айланиб қолган.

Молдавия Компартияси Марказий Комитетининг, Кировоград область партия комитетининг бюролари, СССР Автомобиль саноати министрлигининг коллегияси ва партия комитети давлатни алдашдек томир ёйган иллатга қарши муросасиз ва изчил кураш намунасини кўрсатмаяптилар, давлат манфаатларига зид бундай практикага, хатарли социал иллатга қарши ягона ҳужум фронтини вужудга келтира олмадилар.

КПСС Марказий Комитети таъкидлаб ўтганидек, ишга панжа орасидан қараб бундай йўл қўйиб бериш шунга олиб келмоқдаки, баъзи раҳбар—комунистлар КПСС Уставига мувофиқ маъмурият фаолияти ва аппарат иши устидан контроллик қилиши лозим бўлган партия ташкилотларининг кўзи ўнгида давлатни уялмай-нетмай алдамоқдалар. Бунинг устига партия комитетлари ярим-ёрти чоралар билан чекланиб, кўпинча айбдорларни қатъий партиявий жавобгарликдан, бир қанча ҳолларда эса жиноий жавобгарликдан ҳам қутқариб қолмоқдалар. Кўпгина меҳнат коллективларида алдашга нисбатан муросасизлик ва тоқатсизлик вазияти вужудга келтирилмаган. Бошланғич партия ташкилотлари бу ишдан четга чиқиб қолдилар. Шу ташкилотларнинг ўзлари қўшиб ёзишларни очиб ташламаяптилар, кўзбўямачилик фактларига ўткир, принципиал баҳо бермаяптилар, бундай ҳолларни кенг кўламда ошкор қилмаяптилар.

Қарорда бундай аҳволга энди тоқат қилиб бўлмаслиги қайд этиб ўтилади. Алдаш, кўзбўямачилик ва қўшиб ёзишлар эндиликда ишимизни қайта қуришда тўғаноқ бўлиб қолди.

КПСС Марказий Комитети Молдавия Компартияси Марказий Комитети, Украина Компартияси Кировоград область комитети, СССР Автомобиль саноати министрлигининг коллегияси ва партия комитети КПСС Марказий Комитетининг қўшиб ёзишлар ва кўзбўямачиликка барҳам бериш тўғрисидаги қарорини қониқарсиз бажармоқдалар, деб топди.

(Давоми иккинчи бетда).

КПСС Марказий Комитетида учрашув

КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев амалий визит билан Москвага келган ЧКП Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Марказий Комитет секретари М. Якешни 21 октябрь куни қабул қилди. М. Якеш КПССнинг СССРни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш йўлини ҳаётга татбиқ этиш соҳасидаги тажрибаси билан танишди.

Бўлиб ўтган суҳбатда КПСС XXVII съезди ва ЧКП XVII съезди қарорлари бутун Совет — Чехословакия муносабатлари комплексига ҳаётбахш таъсир ўтказган қудратли омил бўлганлиги мамнуният билан таъкидланди.

М. С. Горбачевнинг Г. Гусак билан учрашув ва суҳбатлари чоғида эришилган аҳдномаларга мувофиқ ҳам икки томонлама асосда, ҳам Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг 2000 йилгача мўлжалланган фан-техника тараққиёти Комплекс программаси доирасида СССР билан ЧССР ўртасидаги иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорликни янада такомиллаштиришдан КПСС билан ЧКПнинг ғоят манфаатдорлиги яна бир бор тасдиқланди. Кооперациянинг бирлашмалар, комбинатлар ва корхоналар ўртасидаги бевосита алоқаларини ривожлантириш, қўшма илмий-ишлаб чиқариш коллективларини тузиш каби замонавий формаларидан кенгроқ фойдаланиш зарурлигига алоҳида эътибор қаратилди.

Суҳбат самимий ва дўстона вазиятда ўтди.

* * *

М. Якеш КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Л. Н. Зайков ва КПСС Марказий Комитети секретари В. А. Медведев билан суҳбатлашди, СССР Министрлар Совети давлат ташқи иқтисодий комиссияси ҳамда СССР Станоксозлик ва асбобсозлик саноати министрлиги раҳбарлари билан учрашди, Москвадаги «Красний пролетарий» станоксозлик бирлашмасига борди.

Суҳбатлар ва учрашувларда ЧССРнинг СССРдаги элчиси М. Завадил иштирок этди. (ТАСС).

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пахта тайёрлаш планини муддатидан илгари бажарганликлари учун қуйидагилар республика «Ҳурмат тахтаси»га ёзилди:

Ўзбекистон райони — район партия комитетининг секретари А. Эркабоев, район ижроия комитетининг раиси А. Бўриев, район агросаноат бирлашмаси кенгашининг раиси С. Ҳамроқулов, район сув хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи А. Бобоев, агросаноат комплекси ходимлари касаба союзи район комитетининг раиси Ю. Ҳасанов, район комсомол комитетининг секретари А. Исоқов;

Чиноз райони — район партия комитетининг секретари В. Г. Гришчук, район ижроия комитетининг раиси М. Абдукаримов, район агросаноат бирлашмаси кенгашининг раиси Е. Ерхўжаев, район сув хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи К. Шабанов, агросаноат комплекси ходимлари касаба союзи район комитетининг раиси С. Р. Бекенов, район комсомол комитетининг секретари А. Ҳ. Сайдуллаев.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Советидан

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети Миллий-озодлик ҳаракатининг таниқли раҳбари, Африканинг давлат ва сиёсат арбоби, Совет Иттифоқининг катта дўсти, ФРЕЛИМО партиясининг Раиси, Мозамбик Халқ Республикасининг Президенти маршал Самора Мойзес Машел 19 октябрь куни фожиали ҳалок бўлганини чуқур қайғу билан маълум қиладилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ — СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ — СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

ФРЕЛИМО ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИГА, МОЗАМБИК ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ АССАМБЛЕЯСИ ДОИМИЙ КОМИССИЯСИГА, МИНИСТРЛАР СОВЕТИГА

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети, совет халқи ФРЕЛИМО партиясига, Мозамбик Халқ Республикаси Халқ Ассамблеясига, ҳукуматига, бутун Мозамбик халқига оғир жудолик — ФРЕЛИМО партияси Раиси, Мозамбик Халқ Республикаси Президенти, Миллий-озодлик ҳаракатининг таниқли раҳбарларидан бири, Африканинг давлат ва сиёсат арбоби, мустамлакачилик, ирқчилик ва апартеидга қарши курашчи, Совет Иттифоқининг катта дўсти, маршал Самора Мойзес Машелнинг фожиали ҳалокати муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор қиладилар.

Самора Машел Мозамбикда мустамлакачилик зулмига қарши қуролли курашнинг актив ташкилотчиси, Мозамбикни озод қилиш фронтининг асосчиларидан бири эди, шу фронт раҳбарлигида мозамбик халқининг азалий мақсадига эришилди — мустақиллик қўлга киритилди ва Мозамбик Халқ Республикаси эълон қилинди. Самора Машел мозамбик халқини озодлик ва социал тараққиёт принципларига асосланган янги жамият қурилиши йўлидан бошлаб борди. С. Машел мозамбик халқининг революцион авангарди — ФРЕЛИМО партиясини тузишга катта ҳисса қўшди, мозамбик халқи шу партия раҳбарлигида мустамлакачилик оқибатларини бартараф этишда, мамлакатда илғор ўзгартишларни амалга оширишда катта ютуқларга эришди.

Самора Машел халқаро майдонда ҳақли равишда обрў ва ҳурмат қозонган эди. У тинчлик ва халқлар хавфсизлигини мустаҳкамлаш учун, ядровий қуролсизланиш учун, давлатларнинг тенг ҳуқуқли ҳамкорлиги учун фаол ва изчил курашди. С. Машел Совет Иттифоқи билан Мозамбик ўртасидаги дўстлик ҳамда ҳамкорликни ривожлантириш ва мустаҳкамлашга катта шахсий ҳисса қўшди.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети мозамбик халқи учун қайғули шу кунларда Совет Иттифоқининг Мозамбик Халқ Республикаси билан, ФРЕЛИМО партияси билан дўстлик ва ҳамкорликни ривожлантиришга қаратилган қатъий йўлини тасдиқлайдилар. Совет халқи мозамбик халқининг содиқ ва ишончли дўсти бўлиб келди ва шундай бўлиб қолаверади. Самора Машел Совет Иттифоқи билан Мозамбик дўстлигини мустаҳкамлаш учун доимо ҳаракат қилди, бу дўстлик мамлакатларимиз манфаатларига, барча халқларнинг тинчлик, миллий мустақиллик ва социал тараққиёт учун кураши манфаатларига мос келади.

Самора Машел хотираси совет кишилари қалбида ҳамиша сақланиб қолади. Мозамбик халқининг содиқ фарзанди С. Машел орзу қилган ёрқин идеаллар унинг сафдошлари ишида, миллионлаб Мозамбик меҳнаткашларининг бунёдкорлик ижодида мужассамлашади, деб ишонч билдирамиз.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ — СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ — СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

ЖУРНАЛИСТНИНГ ЮКСАК ВАЗИФАСИ ВА БУРЧИ

Тошкентда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг III пленуми қарорлари асосида республика оммавий ахборот ва пропаганда органларининг вазифаларига бағишланган матбуот конференцияси ўтказилганлиги илгари хабар қилинган эди. Унда район, шаҳар, область, республика газеталари, журналлар, нашриётлар, телевидение ва радиодан вакил бўлиб келган журналистлар қатнашдилар.

Пленумда ғоявий-тарбиявий ишдаги катта нуқсонлар ҳақида рўй-рост, принципиал гаплашиб олинганлиги таъкидлаб ўтилди. Идеология соҳасидаги қайта қуриш суст бормоқда. Ҳолбуки, КПСС XXVII съезди қарорларини бажаришда матбуотга, телевидениега, радио эшиттиришларга асосий роллардан бири ажратилмоқда. Бизда қудратли пропаганда потенциали бор — республикада юзлаб газеталар чиқарилмоқда, телевидение, радио органларида, нашриётлар ва журналларда минглаб кишилар ишлаб турибди. Партиямизнинг стратегик режаларини рўёбга чиқариш учун, қайта қуришни қандай ўтказиш, жадаллаштиришга қандай қилиб эришишни ҳар бир киши англаб етиши учун ижтимоий онгни қайта қуриш мақсадида мана шу жуда катта имкониятлардан моҳирлик билан тўғри фойдаланиш керак.

Матбуотимиз, телевидение, радио ҳозирги пайтда «Меҳнат ва инсон» бош проблемасига бутун эътиборни қаратиши лозим. Ҳам экономика, ҳам бошқарув, ҳам планлаштириш, ҳам пул билан таъминлаш ва бошқа кўп масалалар шу проблемага бирлашган. Башарти, журналист инсон омилини қаламга оладиган бўлса, унинг вазифаси технологияни тасвирлаб беришдан кўра, шу технологияни жорий этишда инсоннинг ролини кўрсатиб беришдан иборат. Ҳозирча матбуотимиз бу проблемани чуқур очиб бераётгани йўқ. Газеталар саҳифаларида қайта қуриш, жадаллаштириш сўзлари учраб туради. Бироқ кўпдан-кўп рақамлар, умумий сўзлар, раҳбар ходимларнинг ҳисоботлари тез-тез эълон қилиниши газетхон учун зерикарлидир. Бундай газета инсон қалбини тўлқинлантирмайди, демак у ўз вазифасини бажармайди.

Кўпгина маҳаллий газеталар ҳамон ташаббускорлик, активлик, ўткирлик касб этганлари йўқ. Ҳолбуки, муваффақиятлар ҳақида жар солиш мавриди эмас ва бундай қилиш зарарлидир. Аслида давлат маблағи ҳисобидан кун кўраётган корхонанинг «ютуқлари»ни кўз-кўз қилиб ёзган «Правда Востока» газетасини «Правда» тўғри танқид қилди. Кўпгина журналистлар проблемаларга ишчанлик билан ёндашиш, принципиаллик ва партиявийлик хусусиятларидан маҳрум бўлиб қолганлар. Ҳолбуки, газеталар партиянинг ёрдамчилари бўлишлари керак.

Бошқа касб ходимлари каби журналистлар ҳам қайта қуришни ўзларидан бошлашлари, ишдаги консерватизмни, турмушга эскича ёндашувларни таг-туби билан қўпориб ташлашлари лозим. Ҳозир — туб бурилиш даври, журналист эса оммани партия кўрсатган йўлдан бошлаб борадиган кишидир. Айни вақтда унинг ўзи халқ тажрибасини ўрганиши керак. Халқ орасида туғилган ҳамма яхши тажриба ва ташаббусларни газетачи биринчи бўлиб илиб олиши керак. Қайта қуриш давридаги тажрибанинг олтин зарралари бизга ҳаводек зарур, мана шу зарраларни қидириб топиш, тез қўллаб-қувватлаш, оммани янгилик сари сабот билан отлантириш лозим.

Меҳнаткаш мамлакатнинг ҳақиқий хўжайин эканини газетхон тушуниб олишига эришиш — журналистнинг бурчидир. Мана шу хўжайинлик туйғусини матбуот ҳали ҳам одамларга сингдира олмаяпти. Омманинг сиёсий онглилигини ошириш коммунист-журналист ишининг маъносидир. Шундагина биз экономикани юксалтира оламиз.

(Давоми иккинчи бетда).

„ОҚ ОЛТИН" ХИРМОНИГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 22 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён; тўртинчи устун — шу жумладан бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи устун — мавсум бошидан буён.

Фарғона	1,23	90,85	0,45	58,14
Тошкент	1,90	86,36	1,60	92,07
Наманган	1,90	76,51	1,90	64,02
Сурхондарё	1,72	75,88	1,40	79,53
Сирдарё	1,84	74,67	1,61	87,48
ҚҚАССР	1,35	72,13	0,80	50,73
Хоразм	1,17	68,94	0,51	35,12
Бухоро	0,83	65,18	0,11	12,61
Андижон	2,04	60,74	1,58	38,80
Жиззах	2,07	58,35	1,63	56,80
Самарқанд	1,25	56,94	0,67	32,43
Навоий	1,14	47,04	0,61	17,12
Қашқадарё	1,02	44,23	0,73	30,01
Республика бўйича:	1,50	68,09	1,10	52,52
Шу жумладан ингичка толали пахта:				
СУРХОНДАРЁ	2,76	119,15	2,79	144,48
Наманган	1,74	85,74	—	1,75
Навоий	1,95	73,57	0,54	2,68
Бухоро	1,20	60,72	—	—
Қашқадарё	1,61	37,22	2,10	34,47
Республика бўйича:	2,30	89,69	2,40	100,12

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Давлат манфаатларига хилоф бўлган қўшиб ёзишлар практикасига қатъиян барҳам бериш юзасидан КПСС Марказий Комитетининг талабларини бажаришни ташкил этишдаги жиддий камчиликлар учун Молдавия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ С. К. Гроссуга виговор эълон қилинди. Украина Компартияси Кировоград область комитетининг биринчи секретари ўртоқ Н. И. Самилик қаттиқ огоҳлантирилди. Тармоқ корхоналарида кўзбўямачиликка ва давлатни алдашга қарши курашда йўл қўйиб бўлмайдиган принципсизлик қилганлигига СССР автомобиль саноати министри ўртоқ В. Н. Поляковнинг эътибори ҳам жалб қилинди. Ўртоқ В. Н. Поляковнинг пенсияга чиқиш тўғрисидаги аризаси маълумот учун қабул қилинди.

КПСС Марказий Комитети мазкур партия комитетларидан ва СССР Автомобиль саноати министрлигидан жуда яқин вақт ичида тартиб ўрнатиш юзасидан қўшимча чоралар ишлаб чиқиб, уларни амалга оширишларини талаб этди.

Иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетларига, ўлка, область, шаҳар ва район партия комитетларига, бошланғич партия ташкилотларига, министрликлар ва идораларга КПСС XXVII съездининг принципиал йўл-йўриқларидан келиб чиқиб, КПСС Марказий Комитетининг қўшиб ёзиш ва кўзбўямачиликка қатъиян барҳам бериш тўғрисидаги қарорларини амалга ошириш борасидаги ишларнинг аҳволини муҳокама қилиш таклиф этилди. Давлатни алдаш фактлари хизмат вазифаси билан боғлиқ бўлган жиноятлар дебгина эмас, шу билан бирга партия олдидаги оғир ножўя ишлар, деб ҳам қаралсин. Бундай ҳолларнинг, айниқса, хатарли эканлигини эътиборга олиб, кўзбўямачилар ва алдамчиларнинг КПСС сафларида туришларига йўл қўйиб бўлмайди, деб ҳисоблансин. Ҳамма жойдаги меҳнат коллективларида кенг ошкоралик сабот билан қарор топтирилсин, демократиянинг барча формалари ривожлантирилсин. Ҳар қандай қўшиб ёзиш фактини партия йиғилишлари ва ишчиларнинг умумий йиғилишларида муҳокама қилиш практикага жорий этилсин, шундай фактларни бартараф этиш юзасидан кўрилган чоралар тўғрисида меҳнат коллективлари хабардор қилиб турилсин.

КПСС Марказий Комитети ҳисобот даврида планлар ҳамда мажбуриятлар бажарилиши тўғрисидаги маълумотларга қўшиб ёзиш ва уларни бузиб кўрсатишга йўл қўйган автоном республикалар, ўлкалар, областлар, шаҳарлар, районлар, корхона ва ташкилотларни социалистик мусобақа якунлари бўйича кўчма Қизил байроқлар ҳамда классли ўринлар бериш хусусидаги муҳокамадан чиқариб ташлашни зарур, деб топди. Мусобақа ғолибларида қўшиб ёзиш аниқланган тақдирда улар олинган унвонлардан маҳрум этилсин ва бу ҳақда матбуотда эълон қилинсин. Алдаш натижасида қонунга хилоф равишда олинган мукофотлар тўла ундириб олиниши таъминлансин.

СССР Министрлар Советига қўшиб ёзишлар ва кўзбўямачиликка қарши курашнинг иқтисодий ва ҳуқуқий воситаларини кучайтириш юзасидан қўшимча чораларни ишлаб чиқиш, бунда ғайри-қонуний равишда тўланган иш ҳақи ва мукофотларни, шунингдек тайёрланмаган маҳсулот учун асоссиз равишда ҳисобдан чиқарилган ёқилғи, энергия, хом ашё ва материалларнинг ҳақини мажбурий равишда давлатга ундириб беришни кўзда тутиш топширилди. СССР Прокуратураси, СССР Ички ишлар министрлиги, СССР Юстиция министрлиги давлатни алдаш билан боғлиқ жиноятларнинг олдини олиш, фош қилиш ва уларга ўз вақтида чек қўйиш соҳасида ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг ролини кучайтирсинлар, айбдор шахсларнинг жазоланиши муқаррарлигига эришсинлар.

Оммавий ахборот ва пропаганда воситаларига қўшиб ёзишларга қарши курашнинг кенг ошкоралигини таъминлаш тавсия этилди. Бу ишда маҳаллий матбуотнинг роли оширилсин. Ҳар хил кўзбўямачилар, шунингдек уларга йўл қўйиб бераётган кимсалар ўткир ва принципиал танқид қилинсин, улар теварагида жамоатчилик нафрати вазияти вужудга келтирилсин. Қўшиб ёзишларнинг сабаблари чуқурроқ очиб ташлансин, ҳар бир мақола, эшиттириш ва кўрсатувнинг таъсирчанлиги кучайтирилсин. Партия комитетлари матбуотнинг танқидий материаллари объектив ва ўз вақтида кўриб чиқилишига эришсинлар.

КПСС Марказий Комитетида кенгаш

КПСС Марказий Комитетида кенгаш бўлиб ўтди, унда КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг «Мамлакатда концерт фаолиятини янада яхшилаш ва концерт ташкилотларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш тадбирлари тўғрисида»ги қарори қандай бажарилаётганлиги кўриб чиқилди. Кенгашда музика санъати арбоблари, концерт ташкилотлари ва ўқув юртларининг раҳбарлари, маданият министрлари ва маданият бошқармаларининг бошлиқлари, иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетларининг, КПСС ўлка ва область комитетларининг маданият бўлимлари мудирлари, марказий министрликлар ва идораларнинг, оммавий ахборот воситаларининг, жамоат ташкилотларининг раҳбарлари иштирок этдилар.

СССР маданият министри В. Г. Захаров доклад қилди. Докладни муҳокама қилишда СССР халқ артистлари Т. Н. Хренников, В. Л. Норейка, А. Н. Пахмутова, Р. К. Шчедрин, Т. В. Доронина, РСФСР халқ артисти И. Д. Кобзон, РСФСРда хизмат кўрсатган санъат арбоби А. С. Бадхен, РСФСРда хизмат кўрсатган артист Ю. Ф. Маликов, РСФСР маданият министри Ю. С. Мелентьев, Белоруссия ССР маданият министри Ю. М. Михневич, Украина Компартияси Марказий Комитети маданият бўлимининг мудири Б. В. Иваненко, Кемерово область филармониясининг директори В. Д. Литвинов иштирок этдилар.

Концерт ишининг энг муҳим муаммолари хусусида манфаатдорлик билан амалий гаплашиб олинди.

Кенгашда КПСС Марказий Комитетининг секретари А. Н. Яковлев нутқ сўзлади.

Биз қадам қўйган давр — кескин бунёдкорлик ўзгаришлари, кутиш ва орзу-умидлар давридир, деди у. Лекин ана шу ўзгаришлар юз бериши учун кўп соҳада янгича ишлашни, тўпланиб қолган проблемаларни, — фақат экономика, сиёсат соҳасидагина эмас, балки жамиятимиз ҳаётининг маънавий, ахлоқий соҳасидаги, инсонга муносабатнинг ўзидаги тўпланиб қолган проблемаларни ҳал этишга янгича ёндашишни ва уларни янгича ҳал этишни излашни ўрганиб олиш керак.

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленуми, партия XXVII съезди ўртага қўйган социал-иқтисодий жадаллаштириш вазифаларини санъат ёрдамида жамиятни ривожлантиришнинг маънавий соҳасини жадаллаштирмай, ахлоқий соҳасини чуқурлаштирмай туриб ҳал этиб бўлмайди. Бу жуда кўп нарсаларни ўз ичига олади. Энг аввало, кишиларнинг, айниқса, ёшларнинг қалбида юксак социал идеаллар ва гражданлик эътиқодларини, ғоявийликдан иборат муқаддас инсоний фазилатни тарбиялаш ҳам шунга киради. Ватанпарварликни, Ватанга меҳр-муҳаббатни тарбиялаш ҳам киради. Чунки, гражданлик хусусиятлари ҳам, ҳаётга ва умумий ишга хўжайинларча, давлат манфаатларини кўзлаб муносабатда бўлиш ҳам худди мана шу туйғудан келиб чиқади. Кўп миллатли мамлакатимизни яхлит қилиб бирлаштириб турувчи маънавий метин ҳисобланган совет интернационализмни тарбиялаш ҳам шу соҳага киради. Совет интернационализми руҳида тарбиялаш совет халқини инсониятнинг умумий тақдирига қўшади. Бутун ижтимоий ҳаётни демократлаштириш зарурлиги, уни пайсалга солиб бўлмаслиги ҳам шу соҳага тааллуқлидир. Бу эса тарбиявийликни, юксак эътиқод ва масъулиятни талаб қилади.

Сўнгра нотиқ бугунги кунда ҳамма ишларимизда — катта ва кичик, кундалик ва тарихий, моддий ва маънавий ишларимизда биз ўзимиз яшаб турган дунё манзарасини бир дақиқа ҳам эътибордан четда қолдиришга ҳаққимиз йўқлигини таъкидлади. Бу тиғиз, мураккаб, жўшқин лекин ўзаро курашлар дунёсидир.

Ҳозирги дунё тобора тиғиз, ҳамма нарса бир-бири билан ўзаро боғлиқ бўлиб бормоқда. Мана шу оламда ташқи таъсирдан ажратиб қўйилган қандайдир ковак, кулба ясаб унда ҳар нарсадан чўчиб, тақдирга тан бериб ўтиришга умид қилиш — бу шунчаки хаёлпарастликка берилишгина эмас, балки ўзини мағлубиятга маҳкум этишдир.

Ҳар ким ўзининг фаол, ҳужумкор позициясига эга бўлмоғи керак. Ўз уйимизда сўзсиз устунлигимизни таъминлабгина қолмай, шу билан бирга ташқи дунёга бизнинг музика таъсиримизни муттасил кучайтирадиган позицияга эга бўлишимиз керак.

Санъат, ахборот чегара билмайди. Лекин, санъатга зид нарсалар, нотўғри ахборот ҳам чегара нималигини билмайди. Шу муносабат билан нотиқ XX асрнинг иккинчи ярмида капиталистик жамият маънавий ҳаётида асосий позицияларни эгаллаб олган «оммавий маданият» каби ҳодисага эътиборни жалб этди. Бу жаҳолат билан йўғрилган сохта маънавиятни сингдиришни мақсад қилиб қўйган ғоявий-психологик тажовузкорликдир. У истеъмолчилик инстинктларини авж олдиришга, инсонийликни йўқ қилиб ташлашга, омманинг ахлоқини бузишга қаратилган, қадр-қимматини белгилашнинг тескари системасини қарор топтиришга, пасткаш ҳамда капитализм учун қўл келадиган омманинг маънавий жиҳатдан заиф бир қолипдаги кўринишларини шакллантиришга қаратилган. «Оммавий маданият» одамларнинг табиий равишда кўнгил очишга, дам олишга интилишларидан актив ва моҳирлик билан фойдаланмоқда, лекин айни пайтда ана шу интилишларни маънавиятсиз асосларга, инсоний туйғулар ва тафаккурларни стандартлаштиришга, ҳаётга ва дунёга мешчанларча муносабатда бўлишга, гражданлик туйғуларини унутишга ва лоқайдликка йўналтирмоқда.

Афсуски, бу «оммавий маданият» бизнинг қўшиқларимизда, эстрада ва телевидениемизда, адабиёт, театр, кинода ожиз бўлса-да, ҳар ҳолда, аввало, кўр-кўрона тақлид қилиш шаклида куртак ёзди. Бу эса маданият асарлари савиясига талабларнинг пасайиши каби бизнинг анъаналаримизга ёт бўлган ҳодисаларда намоён бўлмоқда. Қатъиян айтганда, орамизда ёт ахлоқ, этиканинг тарқалишига ҳар қандай муросасозлик бизни олға ҳаракат қилдирмайдигина эмас, балки санъат, халқ асрлар давомида тўплаган яхши, буюк нарсаларни ҳам йўқотиб қўйишимизга олиб боради. Ишнинг бу тарзида бурилиб кетиши учун объектив шарт-шароитлар йўқ. Агар биз бугун бу соҳадаги салбий ҳодисалар тўғрисида гапираётган эканмиз, улар — биз ўзимиз йўл қўйган камчиликларнинг, нуқсонларнинг, ҳаракат қилмай қараб турганлигимизнинг бевосита натижасидир.

Ҳозирги даврдаги истеъмолчилик руҳидаги «оммавий маданият» ривожланишининг яна бир ташвишли белгиси шундан иборатки, ҳамма жойдагидан кўра бу ерда даққилик, пала-партишлик, қабиҳлик, истеъдодсизлик осон кун кечиради.

Концерт фаолиятида бадиий вазифалар ва дунёқарашни шакллантириш вазифаларига зўр эътибор бермоқ керак. Концерт фаолиятига баҳо беришда сифат проблемаси ёндашувни белгилаб берадиган асосий мезон бўлиб қолмоқда. Ижодда, ифода воситаларини излашда, бошқалар тилидан фарқ қиладиган ўз тили билан гаплашишга интилишда санъаткорга ёрдам бериш лозим. Алоҳида олганда, ҳар бир концерт ва бутун концерт фаолияти системаси инсонпарварлик идеалларини, оламни демократик тарзда тушуниш ва ҳис этишни қарор топтирса, маънавий соғломликка кўмаклашса ана шунда, фақат ана шундагина бизнинг чинакам мафкуравий манфаатларимиз таъмин этилади. Булар ҳаммасининг эрмакка, расмиятчиликка алоқаси йўқ, албатта. Концерт фаолиятини ҳам, айни пайтда уни ташкил этишнинг бутун жараёнига ҳам олижаноб тус бериш, уни инсонийлаштириш лозим.

Нутқда ўсмирларни музика асосида тарбиялаш проблемаларига алоҳида эътибор берилади, шу муносабат билан Ватанимиз ва жаҳон меросининг, халқ санъатининг энг яхши намуналарини, совет музикасининг ҳеч истисносиз ҳамма жанрларидаги ажойиб асарларни пропаганда қилишнинг роли ва аҳамияти таъкидлаб ўтилди. Санъатда «таъқиқлаб қўйишлар» ижобий натижалар келтирмаслиги уқтирилди. Ҳақиқатан ёмон асарлар, айниқса, эстрада музикаси жанридаги ёмон асарлар чинакам бадиий асарлар томонидан қисиб чиқарилган тақдирдагина умри тугайди ва йўқ бўлиб кетади.

Эстрада, оммавий қўшиқлар яхши эмаслиги тўғрисида тез-тез гапиришади. Ҳақиқатан ҳам унда музика ва поэтик текстда бемаънилик, қашшоқлик, шошмашошарлик билан қилинган сохталик бўш тақлидгўйлик кўп учрамоқда. Буларнинг ҳаммаси юксак профессионал асарлар етишмаслиги вазиятида пайдо бўлди, бу етишмасликнинг сирлари ҳақида бизнинг етакчи санъаткорларимиз ҳам, СССР Композиторлар ва Ёзувчилар союзларида ҳам ўйлаб кўришлари керак.

Музика ҳамма жойда инсонга йўлдош: турмушда ҳам, дам олишда ҳам, ҳатто иш жойида ҳам музика ҳамроҳ бўлади. Уни турли ёшдаги, маданият даражаси турлича бўлган, диди, тили ва бошқа анъаналари турлича бўлган одамлар тинглайдилар. Ҳеч бўлмаса, худди шу сабабли музика жанри ва бошқа белгилари жиҳатидан ҳам бир хил бўла олмайди. Лекин музика бир жиҳатдан — сифат жиҳатдан бир хил бўлиши керак. Маълумки, музиканинг сифати жанрга эмас, балки муаллифнинг истеъдоди ва профессионал маҳоратига, унинг ўз бадиий ва гражданлик масъулиятини тушуниб етиш даражасига боғлиқ. «Юқори» ва «паст» жанрлар, бўлиши мумкин эмас. Чунки, ёмон ва яхши жанрларнинг ўзи йўқ, яхши ва ёмон музика мавжуд. Диднинг эгаси — инсон, лекин музика чинакам бўлиши керак.

Сўнгра нотиқ ҳозирги замон концерт ишининг аҳволини таҳлил қилиб, унинг «фойдали таъсир коэффициентини», «композитор — ижрочи — тингловчи»нинг ўзаро ҳаракатларидаги мавжуд келишмовчиликлар анча камайтираётганлигини таъкидлади. Бунинг сабаблари хилма-хил. Бу сабаблар, аввало, баъзи муаллифлар ижодининг давр талабларидан, оммавий тингловчилар эҳтиёжларидан ажралиб қолганлигидир, баъзан эса, ўзини сара, деб ҳисоблаш ифодасидир.

Проблеманинг кўпгина концертлар профессионал, ижрочилик даражаси каби муҳим жиҳатларини ҳам тилга олмаслик мумкин эмас. Биз ажойиб санъаткор коллективларимиз ва солистларимиз билан фахрланамиз. Лекин, ҳамма концертлар ҳам ҳамиша ана шундай савияда ўтавермайди, бу айниқса, болалар олдида ва қишлоқда концерт билан чиқадиган артистлар группаларига тааллуқлидир. Бунга йўл қўйиб бўлмайди.

Концерт фаолияти тўғрисида қарор чиққан кундан буён ярим йилдан кўпроқ вақт ўтди. Лекин, ҳали силжиш жуда кам. Маданий-ижтимоий ҳаётда воқеа бўлиб қоладиган концертлар етарли эмас. Маданият органлари, концерт ташкилотларининг раҳбарлари қизиқарли программалар тузиш, томошабинлар билан ишлашнинг янги формалари хусусида деярли ташаббус кўрсатмаяптилар.

Концерт фаолиятини ташкил этиш соҳасидаги кўп нуқсонлар шунинг учун юз бермоқдаки, унинг формалари қотиб қолган, неча ўнлаб йиллардан буён ўзгармаяпти. Филармониялар барча рухсат этилган, кўпинча эса рухсат этилмаган усуллар билан планни «бажармоқда», биз эса концерт ташкилотларини маблағ билан таъминлаш системасининг, ҳисоб бериш, артистлар меҳнатига ҳақ тўлаш системасининг мукаммал эмаслиги сабабли молиявий қоидаларни бузиш ва суиистеъмол қилиш имкониятлари мавжудлигидан кўз юммоқдамиз. Шу боисдан сира кечиктирмай ҳал этиш лозим бўлган асосий вазифа — бошқарувнинг асосли структурасини, гастрол-концерт ишларини планлаштириш ва маблағ билан таъминлаш системасини ишлаб чиқишдан иборат. Ҳозирча концерт ишларини планлаштириш ва планларнинг бажарилишини контрол қилиш фақат миқдор кўрсаткичларига асосланган. Филармонияларнинг фаолиятининг сифат мезонлари ҳали ишлаб чиқилган эмас.

Биз катта санъаткорларни санъатни омма орасига олиб киришга даъват этамиз, уларнинг ўзлари ҳам ўз фаолиятларини кенг тингловчилар аудиторияси билан учрашувсиз тасаввур эта олмайдилар. Лекин, баъзан айрим жойларда ижрочилар учун энг оддий ижодий ва маиший шароитни ҳам яратиб бермаяптилар. Нима учун артист кишилар олдида ўз санъатини намойиш қилишдан олдин жуда кўп ноқулайликларга бардош бериши керак, нима учун кўп куч-ғайрат сарфлашни талаб қилмайдиган ишда тартиб ўрнатиш бунчалик қийин бўляпти? Ўзаро инсоний муносабатларда оддий маданият ва лавозим масъулиятини ҳис этиш керак, холос.

Янги программаларни яратишда, репертуар сиёсатини шакллантиришда, артистларнинг профессионал маҳоратини оширишда, коллективларда қулай маънавий муҳитни қарор топтиришда бадиий кенгашлар ва бошланғич партия ташкилотларининг роли, масъулияти очиқдан-очиқ камситиб қўйилган.

Марказий Комитет музика маданиятининг моддий-техника базасини мустаҳкамлашни зарур, деб топди. Яқин ўн йил мобайнида мамлакатдаги қирқта шаҳарда 42 та концерт зали, юзлаб маданият уйлари, минглаб клублар қуриш белгилаб қўйилди. СССР Маданият министрлиги, маҳаллий ташкилотлар олдида Ватанимиз тажрибасини, чет мамлакатлар тажрибасини ҳисобга олиб, яхши, замонавий лойиҳалар яратиш, залларни замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш каби масъулиятли вазифа турибди.

Барча манфаатдор ташкилотлар ва идоралар концерт ишини қайта қуришда ўз ўринларини белгилаб олишлари, томошабинлар, тингловчилар концерт мазмунида реал силжишларни ҳис этишлари учун ҳамма ишларни қилишлари зарур. Сўздан ишга ўтиб, вазифани тушуниб етганлигини, ўз самимийлигини, бу иш билан шуғулланиш ҳуқуқини амалда исботлаш пайти келди.

(ТАСС).

ЖУРНАЛИСТНИНГ ЮКСАК ВАЗИФАСИ ВА БУРЧИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Халқ мулкини эҳтиёт қилиб, унга ҳалол муносабатда бўлиш руҳида тарбиялаш — муҳим вазифадир. Техникадан фойдаланишга, унинг бекор туриб қолишига бефарқ қаралаётганлиги ҳақида ўткир гаплар айтмасдан бўлмайди. Терим техникаси мавсумга шай эмаслигини Қашқадарё журналистлари наҳотки билмаган бўлсалар? Билганлар, аммо индамай тураверганлар. Ҳозир Бухорода пахта теримининг аҳволи яхши эмас, у ердагилар хўжасизлик оқибатлари аламини тортмоқдалар. Область ва район газеталари эса илғорлар ҳақида кетма-кет мадҳиялар босиб чиқарган эдилар. Корхонанинг муваффақиятлари социал масалаларни ҳал этишга ҳеч таъсир қилмаётганига эътибор бермай туриб, шу муваффақиятлар ҳақида ёзиб бўладими, ахир? Бундай ёндашувни газетхон маъқуллай олмайди. Раҳбарнинг меҳнат коллективига муносабати каби проблемани ҳам газеталар таҳлил этмаяптилар.

Иқтисодий масалалар уқувсизлик билан, юзаки ёритилаётганлиги — матбуотнинг катта нуқсонидир. Масалан, «Ахборот» телепрограммасининг авторлари социал, ғоявий-сиёсий, тарбиявий проблемаларни очиб беришга дадил ёндашмаяптилар, оиланинг ҳаёти, маишати, дам олиши ҳақида енгил-елпи ҳикоя қилиб бермоқдалар. Буларсиз эса тўғри иқтисодий таҳлил ҳам қилиб бўлмайди.

Республикада бир қанча жиддий социал масалалар кўндаланг бўлиб турибди. Уларнинг биринчиси уй-жой қурилишидаги камчиликлардир. Бу масала қандай ҳал этилаётганини, иш барбод бўлганлиги учун ким жавобгарлигини халқ газета орқали билиб туриши керак.

Соғлиқни сақлаш — муҳим масала. Газеталар бу ҳақда камдан-кам ёзмоқдалар, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига эса соғлиқни сақлаш масаласида жуда кўп шикоятлар тушмоқда. Одамлар ўзларини малакали даволамаётганликлари, врачлар ва бошқа медицина ходимлари тамагирлик қилаётганликлари, касалхоналар совуқлиги, бу ердаги маҳсулот ва дорилар ўғирлаб олиб кетилаётганлигидан ва шу кабилардан ғазабланмоқдалар. Мана шуларнинг ҳаммаси журналистларга маълум эмасми, ахир?

Мактаб ислоҳоти давом этмоқда. Кўпгина районларда, шаҳарларда хўжалик ходимлари, базавий корхоналар деб аталган корхоналар мактаблар ҳақида, ишчиларнинг ёш ўринбосарларини тайёрлаш тўғрисида яхши ғамхўрлик қилмаяптилар. Матбуот партия билан ҳукуматнинг мактаб ислоҳотига оид қарорлари қандай бажарилишига кўз-қулоқ бўлиб туриши керак. Ўқувчиларнинг билимлари пастлигининг сабабларини синчиклаб ўрганиш лозим: кўпинча бу нарса ўқитувчиларнинг ўз вазифаларига масъулиятсизларча қараши натижасида келиб чиқмоқда.

Хуллас, социал соҳада ҳали очиб берилмаган мавзулар жуда кўп. Болалар боғчалари ҳам, ҳунар-техника таълими ҳам, олий ўқув юртлари ҳам, ободонлаштириш ҳам, санитария маданияти ҳам, спорт ҳам шу жумлага киради. Марказий газеталардан ўрганиш керак: улар меҳнаткашларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказишга, уларнинг дам олиши ва маишатига бутун-бутун саҳифаларни бағишламоқдалар, ҳозир одамлар қандай яшаши кераклигини ўргатмоқдалар.

Газета сўз билан ишнинг бирлигига эришиши лозим. Матбуот саҳифаларидан ва телеэкранлардан баъзи раҳбарларга, министрларга: хўш, ўз ваъдангизни қандай бажаряпсиз, деган саволни бериш лозим. КПСС XXVII съездида шартномавий интизом учун партиявий контрол ҳақида гапирилди. Республикада бир неча ўн миллион сўмлик маҳсулот етказиб берилмади, матбуот эса индамаяпти.

Ҳар бир нарсани ўз номи билан атамоқ керак. Шунинг учун курашиш зарур. Партиявий таъсирни мустаҳкамлаш ҳақида сўз очганда биз гапни КПСС XXVII съездида айтилганидек, бошланғич партия ташкилотининг ролини оширишдан, бу ерда коммунистларнинг авангардлик роли кўриниб туриши лозимлигидан бошлашимиз керак. Бу ҳақда ҳозиргидан кўра принципиалроқ, ўткирроқ ёзиш, ўз вазифаларини ёмон бажараётган, ўз ҳуқуқларидан ёмон фойдаланаётган коммунистларни кўрсатиб бериш лозим.

Газеталарнинг бош мақолаларида, йирик мақолаларида фан-техника тараққиёти ҳақида кўп гапирилади. Ҳолбуки, бу проблема ҳозир ҳар бир бригада, колхоз, цех, қурилиш участкаси олдида конкрет тарзда турибди. Илм-фан бизга тортиқ қилаётган янгиликларни қандай қилиб амалга ошириш керак? Бу эса, айниқса, район матбуоти учун яна бир муҳим мавзудир. Ваҳолонки, район газеталарида ҳатто илғор тажриба ҳақидаги хабарни ҳам камдан-кам ўқиймиз.

Меҳнат ресурсларидан фойдаланиш — бениҳоя актуал масаладир. Партия ташкилотларида шовқин-сурон кўтарилди, қанча киши ишламаётганлиги аниқланди Хўш, бу ёғи нима бўлади? Ишламай юрган кишилардан қандай фойдаланиш керак? Бу саволлар матбуотни ташвишга солиши лозим, чунки ишчилар етишмаслиги сабабли кўпгина корхоналарнинг қувватларидан фойдаланилмаяпти, мактаблар, касалхоналар, уй-жой бинолари битмай қолмоқда. Минглаб кишилар эса бекор юрибди. Журналистларнинг вазифаси бекорчиларни қоралайдиган жамоат фикрини вужудга келтиришдан, ишчилар синфининг сафларини маҳаллий миллат вакиллари ҳисобига тўлдириш масалалари билан жиддийроқ шуғулланишдан иборат.

Республикада рус тилини ўрганиш қониқарсиз йўлга қўйилган, редакциялар эса буни кўриб-кўрмасликка олмоқдалар. Ҳолбуки, фан ва техникадаги тараққиёт учун, турмушимизнинг социал-маиший савиясини ошириш учун рус тилини ўрганиш биринчи даражали аҳамиятга эгадир. Бу масалани тўғри ҳал этишда партия ташкилотига ёрдам бериш матбуотнинг бурчидир.

Ошкоралик, демократизм кучайиб бораётган шароитда, юмшоқ қилиб айтганда, биздаги консерваторлар ошкор бўлиб қолмоқда, бундай кўринишларга рўй-рост ва кескин қарши чиқиш, қайта қуришга кимлар халақит бераётганини номма-ном айтиб бериш керак.

Матбуот катта камчиликлари, қўшиб ёзганликлари, ишни барбод қилганликлари учун ишдан бўшатилган кишилар тарқатиб юрган иғво гапларга ҳам зарба бериши керак. Газеталар халқ ишини ҳимоя қилиши, ҳақиқатни қарор топтириши, адолатни рўёбга чиқариши лозим эмасми, ахир?

Кейинги йигирма йил мобайнида ижтимоий фанларда, адабиёт ва санъатда, республика маънавий ҳаётининг бошқа соҳаларида ўтмишни идеаллаштириш, баъзи тарихий воқеалар ва шахсларни баҳолашда синфий позициялардан чекиниш тобора кенг қулоч ёзганлигини Марказий Комитетнинг III пленуми тўғридан-тўғри уқтириб ўтди. Бу нарса, бир томондан, миллий ифтихор нималиги хусусида оммани чалғитди, интернационал тарбияга катта зиён етказди, иккинчи томондан, чўнтагига партия билетини солиб олган янги корчалонлар ва бойваччалар юзага келиши учун мафкуравий платформа яратиб берди. Мана шу иллатларни қандай қилиб бартараф этиш мумкин? Марксча-ленинча ёндашиш, ўтмишга синфий позициялардан баҳо бериш, бунёдкор халқнинг роли биринчи ўринда туриши керак. Айни халқ бунёдкор эканини, тарихни халқ яратишини халқнинг ўзи тушуниб олишига эришишимиз керак. Модомики халқ бирор кишини раҳбар қилиб кўтарган экан, мана шу кўтарилган киши халққа хизмат қилишга мажбур.

Одамларни юксак онглилик руҳида тарбиялаш учун марксизм-ленинизм ғояларини содда тилда моҳирона пропаганда қилиш керак.

Ўзбек мактаблари учун ўзбек ва рус адабиёти программаларидаги хатоларни тузатиш лозим. «Учитель Узбекистана» газетаси эса ҳозирча бу ҳақда бонг урмаяпти. «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси адабий-бадиий танқидчиликнинг аҳволига тузукроқ эътибор бераётгани йўқ. «Ўзбекистон коммунисти», «Партия турмуши» журналлари бу масалалар юзасидан ўткир, принципиал материалларни тез-тез эълон қилмаяптилар.

Марказий Комитетнинг III пленумида таъкидланганидек, республикада кундалик онгнинг диний ақидалар билан бирикиб кетиш жараёни актив содир бўлди ва ҳозир ҳам содир бўлмоқда, бу эса ҳақиқатда дин билан маънавий муросага олиб келди. Натижада баъзи кишиларда икки қиёфа пайдо бўлди: бири бизнинг идеалларимизни ёқловчи ижтимоий-сиёсий қиёфа бўлса, иккинчиси диний расм-русумларга риоя этувчи турмушдаги қиёфадир. Ҳатто комсомоллар ҳам никоҳ ўқитиш учун муллага бормоқдалар, «Ёш ленинчи» ва «Комсомолец Узбекистана» газеталари, партия матбуоти, район ва область газеталари эса муросасозлик позициясида турибдилар. Диний хурофотларга қарши ва Конституциямизга хилоф равишда шу хурофотларни зўр бериб жорий этаётган кишиларга қарши дадил ҳужум қилиш керак.

Атеистик ишни қатъиян қайта қуриш лозим. Биринчидан, марксча-ленинча, илмий-материалистик дунёқарашни шакллантиришга кўмаклашиш; иккинчидан, социалистик турмуш тарзига зид бўлган ҳамма иллатларга, шу жумладан динга қарши қатъий кураш олиб бориш лозим. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети рўй-рост, виждонан, ҳаққоний ёзаётган журналистларни ҳамиша ҳимоя қилади. Бундай ҳимоя зарурлигининг сабаби шундаки, район газеталари ишни бирмунча жонлантирган ҳозирги пайтда баъзи район партия комитетлари матбуот органига тўғри ёндашиш йўлини топа олмадилар, уларга бўш раҳбарлик қилмоқдалар, уларнинг икир-чикир ишларига аралашиш билан шуғулланмоқдалар.

Журналистлар социал адолат учун курашда партиянинг садоқатли таянчи бўлишлари керак — ҳақиқатни ҳимоя қилувчилар борлигини, район, область, республика газетасига борилса, ёрдам берадиганлар борлигини омма ҳис қилиши керак.

Ҳақиқий бойлик ва фаровонлик нималиги, маданият нималиги ҳақида халқ билан гаплашиш зарурати пишиб етилди. Дунё биргина қишлоқ билан чекланмаслигини, ҳозир ҳар бир киши оиласи билан улуғ мамлакатимиз бўйлаб, чет элларга сафар қилиши мумкинлигини, шу йўл билан пул оқилона сарфланишини ҳар бир киши тушуниб оладиган бўлсин. Бу мавзуда район газеталари, радио, телевидение, айниқса, самарали ишлар қила олади.

Меҳнаткашларнинг дил сўзлари ёзилган, эски турмуш, шариат, ислом хурофотлари инсонга келтираётган кулфатлар тасвирланган хатларни ҳаяжонланмасдан ўқиб бўлмайди. Бундай хатлар кўп. Улар кўп ҳолларда халқнинг ажойиб анъаналари бузиб юборилганлигидан, улар ўрнини бой-феодалларча одатлар эгаллаганидан далолат беради. Бундай фактлар ҳақида матбуот эҳтирос билан баралла гап юритиши лозим, чунки бундай одатлар билан соф ахлоқ ва одобни вужудга келтириб бўлмайди.

Марказий Комитетнинг III пленумида қайд этилганидек, пропагандада ва коммунистик ахлоқ принципларини қарор топтиришда аниқ йўналишнинг йўқлиги халқнинг бир қанча урф-одатларига путур етказди, одамларнинг бир қисмида жамиятимиз руҳига зид қилиқлар пайдо бўлишига олиб келди. Ҳатто халқнинг энг яхши анъаналаридан бири — доно кексаларни, мўйсафидларни ҳурмат қилиш анъанасини ҳам буздилар, бунинг ўрнига лавозими каттароқ кишини кўр-кўрона ҳурмат қилиш одат бўлиб қолди. Кўпгина раҳбарлар ҳам буни нормал ҳол деб ҳисобладилар, ўз ходимларидан итоатгўйлик ва хушомадгўйликни талаб қилдилар. Мана шуларнинг ҳаммаси мансабдор шахсга сиғиниш, танқидга, ошкораликка, демократияга чидамаслик вазиятини юзага келтирди. Ҳозир ҳам бизда мансабга миниб олгач, гап қайтаришга йўл қўймайдиган, ўзини бенуқсон деб ҳисоблайдиган раҳбарлар бор. Раҳбар билан ходим ўртасида чинакам ўртоқлик вазиятини вужудга келтириш учун ҳали кўп ишлашга тўғри келади.

Матбуот ходимлари Марказий Комитет пленумида айтилган қоидалар асосида танқидни ривожлантириб, ўз қўлларига партиянинг нақадар қудратли қуроли ишониб топширилганини доимо эсда тутишлари керак. Бу қуролдан моҳирлик билан одилона, ҳалол, одоб билан фойдаланиш лозим. Биз ножўя сўз билан инсонни ранжитишга ҳаққимиз йўқ, биз кўйиш билан эмас, балки танқидий анализ билан шуғулланишимиз керак. Бирон бир кимса бировдан ўч олиш учун газетадан фойдаланишидан эҳтиёт бўлиш лозим. Бундай уринишларни пайқаб олиш — сиёсий етуклик кўрсатиш демакдир. Муттаҳамларни, юлғичларни ҳужумкорлик билан аёвсиз танқид қилиш керак. Аммо баъзан матбуот мана шундай кимсаларни силлиққина танқид қилади. Партия ҳаддан ошишга йўл қўя олмайди, бироқ боқибеғам яшайдиган: ўзлари ҳеч кимнинг мушугини пишт демайдиган, уларга ҳам биров тегмайдиган редакторларга ҳам тоқат қилиб бўлмайди. Чунки бу ҳол одамларда адолат ва ҳақиқат тантанасига ишончсизлик туғдиради, пассивликка, бефарқликка олиб боради. Ҳолбуки, район ва область газеталаримиз бир ёқда турсин, ҳатто республика газеталари ҳам бу соҳадаги ишларини қайта қуришда сусткашлик қилмоқдалар.

Газетани коллектив чиқаради, албатта, бироқ унинг руҳини редактор белгилаб бериши керак. У ўз касбдошлари орасида энг истеъдодли журналист ҳам бўлиши керак. Редакторнинг истеъдодини газетага қараб билиб олиш мумкин ва лозим эмасми, ахир? Редакторнинг юксак масъулияти ва унга нисбатан қўйиладиган юксак талаб ҳам мана шундан келиб чиқади. Газета, журнал редактори, нашриёт директори — сиёсий раҳбарлардир.

Ўзбекистон оммавий ахборот ва пропаганда воситаларининг тажрибасини анализ қилишдан шундай хулоса чиқади: идеология ишини яхши тарафга буриш натижалари яққол кўриниб турибди, албатта. Аммо бу иш эндигина бошланди. Шу боисдан ҳам партиянинг стратегик йўлини самаралироқ амалга ошириш учун ўз ишини қайта қуриш соҳасидаги куч-ғайратларни икки-уч ҳисса ошириш ҳар бир журналистнинг вазифаси ва бурчидир.

Матбуот конференциясининг қатнашчилари партиявий иш, журналистика, экономика, редакция-нашриётчилик жараёнини ташкил этиш проблемалари хусусида ўттизтадан кўпроқ савол бердилар. Район газетачилари, айниқса, активлик кўрсатдилар, маҳаллий матбуот органларининг моддий базаси қониқарсиз аҳволда эканлиги уларни, айниқса, ҳаяжонга солмоқда. Республика Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитети ҳатто перспектив план ечимлари ҳам, катта капитал чиқимлар ҳам зарур бўлмаган жойлардаги район газеталари ҳақида тузукроқ ғамхўрлик қилмаяпти. Гап район босмахоналарининг ҳарф хўжалиги ночорлиги ҳақида; оператив ахборотни беришдаги камчиликлар тўғрисида; редакция билан босмахона ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг тенг ҳуқуқли эмаслиги, редакция коллективининг ижодий режалари техниканинг қолоқлиги, ялпи босма маҳсулот ишлаб чиқарувчиларнинг қолоқлиги сабабли рўёбга чиқмай қолаётганлиги тўғрисида бормоқда.

Сўнгги мавзуни область газеталарининг ходимлари ҳам қўллаб-қувватладилар. Бундан ташқари, улар кадр масалаларини ҳам кўтардилар. Редакция коллективларини малакали журналистлар билан мустаҳкамлаш олий ўқув юртларининг, республика Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетининг иши бўлса-да, профессионал журналистлар ҳам бу ҳақда ўйлашлари керак. Ёшларни журналистика факультетига газеталарнинг йўлланмалари билан қабул қилиш ва улар битириб чиққанларидан кейин ўзларини тавсия этган редакцияга бориб ишлашини йўлга қўйиш тўғрисида Марказий Комитетнинг III пленумида айтилган таклиф қўллаб-қувватлашга лойиқдир.

Ўзбекистон шароитида редакциялар икки тилни биладиган мутахассислар тайёрлаш, уларни амалий иш даврида тарбиялаб вояга етказиш тўғрисида ғамхўрлик қилишлари жуда муҳимдир, чунки газетхон ўзи биладиган тилда газетага мурожаат этишга ҳақлидир, бу ҳуқуқни таъминлаш эса ҳар бир редакциянинг бурчидир.

Матбуот конференциясига йиғилганлар яқин вақтларгача деярли «тақиқлаб» қўйилган мавзуларни матбуотда ёритиш характери билан, газета ва уни нашр этадиган партия комитетининг ўзаро муносабатлари билан, оммавий ахборот воситалари ходимининг ҳуқуқ ва вазифаларини қонуний тарзда расмийлаштириб қўйиш ва бошқа кўпгина проблемалар билан қизиқдилар. Республика матбуотини мунтазам хабардор қилиб туриш анъанаси маъқуллаб кутиб олинганини, бу анъана тобора кучая бориб, журналистларнинг активлигини оширишга, уларнинг ғоявий савиясини ва малака даражасини кўтаришга кўмаклашишини матбуот конференцияси қандай ўтганлиги кўрсатиб берди.

(ЎзТАГ).

РАСМИЙ АХБОРОТ

КЎП БОЛАЛИ ОНАЛАР ТЎҒРИСИДА ҒАМХЎРЛИК

СССР Министрлар Совети ва ВЦСПС «Ота-оналардан бири томонидан тарбияланаётган учта ва ундан ортиқ болали кам таъминланган оилаларга қўшимча ёрдам бериш тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилдилар.

Бу қарорда 1987 йилдан бошлаб ота-оналардан бири тарбиялаётган ёши 16 ғача бўлган учта ва ундан ортиқ болали кам таъминланган оилаларга болалар — мактаб ўқувчиларига [illegible] мактаб, спорт ва пионер формаларини, шунингдек, умумий таълим фонди маблағи ҳисобидан нонушта бериш кўзда тутилган.

Учта ва ундан ортиқ болали кам таъминланган оилалардаги болаларга пионер лагерларига йўлланмалар, шунингдек, ана шундай болали оила ота-оналарига санаторийларга йўлланмалар [illegible] белгиланган.

Боланинг моддий таъминоти учун [illegible] ота-оналар жавобгарлигини ошириш мақсадида [illegible] алиментнинг [illegible] ҳар бир бола учун ойига камида 20 сўм бўлиши мақсадга мувофиқ деб топилди. [illegible]

Халқ депутатлари район (шаҳар) Советлари ижроия комитетларига ота-оналардан бири томонидан тарбияланаётган учта ва ундан кўп болали кам таъминланган оилаларга [illegible] ҳар бир бола учун ойига 20 сўмдан кам бўлса уларга қўшимча ҳақ белгилаш ҳуқуқи берилди. [illegible] ҳар бир бола учун ойига 20 сўмдан ошмаслиги керак.

СССР Нархлар давлат комитетига, республика ва маҳаллий нарх белгиловчи органларига [illegible] таклиф этилди.

ИККИЛАМЧИ ХОМ АШЁНИ ТАЙЁРЛАШ ВА ҚАЙТА ИШЛАШ КООПЕРАТИВЛАРИ

СССР Министрлар Совети «Кооператив асосида иккиламчи хом ашёни тайёрлаш ва қайта ишлашни ташкил этиш тўғрисида» қарор қабул қилди.

Қарорда РСФСР, Белоруссия ССР, Озарбайжон ССР, Латвия ССР, Арманистон ССР ва Эстония ССРда СССР Госснаби территориал органлари ҳузурида кооперативлар тузиш, уларнинг фаолиятини биринчи навбатда аҳолидан иккиламчи хом ашё [illegible] қаратиш зарур деб топилди.

Белгилаб қўйилдики, иккиламчи хом ашё тайёрлаш ва қайта ишлаш кооперативлари [illegible]

[illegible] ни тайёрлаш, қайта ишлаш ҳамда иккиламчи хом ашё ва ундан фойдаланиб тайёрланган маҳсулотни етказиб беришни ташкил этиш тўғрисида СССР Госснаби системасидаги корхоналар ва ташкилотлар, шунингдек, бошқа корхоналар ва ташкилотлар билан шартномалар тузадилар.

Иккиламчи хом ашёни [illegible]

[illegible] қатиб юборилиши керак.

Иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Советларига, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетларига коммуникациялар ва инженерлик тармоқлари билан таъминланган қурилиш районларида кооперативларнинг объектларини барпо этиш учун СССР Госснаби-

[illegible] хоналари, ташкилотлари ва муассасалари ходимлари қабул қилинади. Шунингдек, меҳнат шартномалари билан кооперативга ишчи ва хизматчиларни ишга қабул қилишга рухсат этилади. Кооператив аъзолари ва меҳнат шартномаси асосида кооперативда ишлаётган кишиларга уларнинг пенсиялари тўла миқдорда берилади.

БУТУНИТТИФОҚ СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАСИ ЯКУНЛАРИНИ ЧИҚАРИШ ТАРТИБИ

СССР Министрлар Совети ва ВЦСПС «Ўн иккинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси якунларини чиқариш тартиби тўғрисида» қарор қабул қилдилар.

Қарорда ўн иккинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига беш йилликнинг ҳар бир йили ва умуман беш йиллик бўйича якун чиқарилиши белгилаб қўйилди. Ҳар йили беш йиллик топшириқлари ва социалистик мажбуриятлар бажарилишининг муттасил ортиб борувчи натижаларига қараб ишга баҳо берилади. Фан-техника тараққиёти ҳисобига энг муҳим кўрсаткичлар бўйича жаҳон даражасидан ўзиб кетган, меҳнат унумдорлигини, маҳсулот сифатини тубдан оширишга, ресурсларнинг ҳамма турларини тежашга эришган, маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартнома мажбуриятларини, уй-жой ва социал-маданий объектлар қурилиши планларини тўла ҳажмда бажарган коллективга устунлик кўрилади.

Министрликлар ва идораларга касаба союз Марказий Комитетлари билан биргаликда натижаларнинг яхшироқ қиёсланишини таъминлаш мақсадида Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси шартларида бу мусобақа қатнашчиларини ишлаб чиқаришнинг ўхшашлигини, уларнинг техника билан жиҳозланишини, табиий ва бошқа объектив шарт-шароитларни ҳисобга олиб табақалаштирилган группаларга ажратишни кўзда тутиш, бу группаларда ҳар бир меҳнат коллективининг ўрнини белгилаб бериш тавсия қилинди.

Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси якунлари юзасидан мукофот тўлаш манбалари аниқланди. Социалистик мусобақа ғолиблари хўжалик фаолияти юксак натижаларига эришишга, маҳсулот ва иш сифатини яхшилашга, иқтисод қилиш ва тежамкорликка қўшган шахсий ҳиссасига қараб, ишга новаторчасига ёндашишни ҳисобга олган ҳолда мукофотланади. Ходимлар учун мукофотнинг энг кам миқдори уларнинг ойлик ставкаси ёки окладининг камида 15 процентига тенг бўлиши керак.

Бирлашмаларда, корхоналарда, ташкилотларда ва муассасаларда ажратилган мукофот камида 2 минг сўм бўлса, мусобақада ўрнак кўрсатган ходимларни бирмабир мукофотлаш учун ажратилган маблағдан 100 процент, ўтказилган мукофот 2 минг сўмдан ортиқ бўлса, ажратилган маблағнинг 70 процентидан фойдаланиш мумкин. Мукофотнинг қолган қисмидан уй-жойлар, социал-маданий объектлар қуриш ва ремонт қилиш учун, уларни жиҳозлар ва асбоблар билан таъминлаш учун, завод кутубхоналарига адабиётлар сотиб олиш учун, маданий-маърифий, соғломлаштириш ва физкультура тадбирларини ўтказиш учун сарфланади.

Иттифоқдош ва автоном республикалар, ўлкалар, областлар, шаҳарлар, автоном округлар, шаҳар ва қишлоқ районлари Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси якунларини чиқариш учун кўрсаткичлар ВЦСПС томонидан СССР Госплани, СССР Меҳнат ва социал масалалар давлат комитети ва СССР Марказий статистика бошқармаси билан биргаликда белгилаб берилади.

СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги ҳамда маориф, олий мактаб ва илмий муассасалар ходимлари касаба союзи Марказий Комитетига ВЛКСМ Марказий Комитети билан биргаликда студентлар отрядлари коллективларининг социалистик мусобақаси шартларини ишлаб чиқиб, бу мусобақа якунларини чиқариш топширилди.

(ТАСС).

Аргентина: ЎЗБЕКИСТОН БИЛАН ТАНИШУВ

БУЭНОС-АЙРЕС, 22 октябрь. (ТАСС). Аргентиналиклар машҳур ўзбек халқ рақс ансамбли «Баҳор» артистларининг ёрқин ва бетакрор маҳоратини узоқ вақтгача эслаб юрадилар. Ансамбль Буэнос-Айресда ва мамлакатнинг бир қанча бошқа шаҳарларида ўндан зиёд концерт қўйиб берди. «Баҳор» артистлари Аргентинада бўлиб ўтган Совет маданияти ҳафталигида қатнашиш учун Ўзбекистон ССРнинг катта делегацияси составида бу ерга келишган эди.

Халқ амалий санъатининг ажойиб виставкаси Аргентина жамоатчилигининг эътиборини жалб қилди. Бу виставкада серқуёш Ўзбекистоннинг тарихи ва ҳозирги куни тўғрисида, шу республика халқининг турмуши ва меҳнати ҳақида ҳикоя қилувчи лекция ҳамда суҳбатлар ўтказилди, диафильмлар кўрсатилди.

Делегация аъзолари Буэнос-Айрес ва бошқа шаҳарлар жамоатчилигининг вакиллари билан учрашдилар, радио ва телевидение орқали сўзга чиқиб, КПСС ҳамда Совет давлатининг тинчликсевар ташқи сиёсати тўғрисида, телбаларча қуролланиш пойгасини жиловлашга, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашга қаратилган муҳим совет ташаббуслари ҳақида гапириб бердилар. Ўзбекистон делегациясининг Аргентинада бўлиши республика Президенти Рауль Альфонсиннинг СССРга қилган расмий визити билан бир пайтга тўғри келди. Шу боисдан ҳам радио ва телевидение орқали сўзга чиқилган вақтда Аргентина билан Совет Иттифоқи ўртасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантириш масалаларига кўп ўрин берилди.

Ўзбекистон вакиллари Аргентинадан кейин бир неча кун Уругвайда меҳмон бўлдилар, бу ерда ҳам уларни ғоят самимий кутиб олишди. «Баҳор» ансамбли Буэнос-Айресга қайтиб келиб, пойтахт паркларининг бирида қўйган хайрлашув концертида мингдан зиёд томошабин ҳозир бўлди.

Кеча делегация Ватанига жўнаб кетди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Советининг Президиуми қишлоқ хўжалигида кўп йил самарали ишлаганлиги, ижтимоий ҳаётдаги фаол иштироки учун Наманган область Чортоқ районидаги «Октябрь» колхози раиси ўртоқ Юсубжон **Бобохоновга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими»** унвони берди.

ИДЕОЛОГИЯ ИШИ: ТАЖРИБА АДРЕСЛАРИ

2. ИЗЛАНИШ ЙЎЛИДАН

Шу тепаликдан ям-яшил водий кўзга яққол ташланади. Квадрат шаклидаги пахта далалари, боғ ва токзорларнинг бир текис қаторлари бамисоли қушлар парвози тепалигидан кўринаётгандек. Завод корпуслари, электр линиялари элас-элас кўзга ташланади.

Ҳозир бу ерда «Ғалаба» чойхонаси очилган. Чиройли устунлар, ўймакорлик билан нафис ишланган эшиклар, нақш солинган шифт — мана шуларнинг ҳаммаси Уйчи районидаги Охунбобоев номли колхоз меҳнаткашларига ажойиб туҳфа қилган халқ усталарининг қўли билан яратилган. Ҳали яқиндагина эса бу ерда эски мачит харобалари бўлиб, уни сохта мулла хуфёна номоз ўқиладиган уй қилиб мослаштириб олмоқчи эди. Бунга колхоз активлари йўл қўйишмади, уларнинг ташаббусини бошланғич партия ташкилотида қўллаб-қувватлашди. Қизғин ҳашардан сўнг энди чойхона дам олиш жойигина эмас, шу билан бирга сиёсий-тарбиявий ишлар маркази ҳам бўлиб қолди.

Атеистик тарбия суст йўлга қўйилганлиги учун яқинда танқид қилинган Наманган область партия ташкилоти учун бундай ташаббус, айниқса, қимматлидир. Касални яширсанг иситмаси ошкор қилади, дейишганидек, бу ишда ҳозир ҳам нуқсонлар бор — динни фош қилувчи лекциялар атеистларга ўқилади, диндорлар билан ишлашда расмиятчилик кўп, баъзида ҳужумкорлик ва жанговарлик етишмайди. Бунда ислом дини ақидаларига дадил қарши чиқиб, унинг реакцион моҳиятини фош этаётган, ғоявий душманларимиз — дин пешволари ва ғирт лўттибозларга зарба бераётган кишиларнинг ташаббуси жуда муҳимдир.

Биз меҳнат ва Улуғ Ватан уруши ветерани коммунист Давлат Сатторов билан танишдик. Уйчи районидаги Ленин номли колхозда уни дин афюнига қарши муросасиз ва моҳир курашчи сифатида билишади. Сатторов ҳамқишлоқлари ҳузурида мулла билан неча марталаб мунозара юритганида ҳар гал ислом динининг ҳимоячиси таслим бўларди. Илгари мактабда астрономия ўқитувчиси бўлган ветеран мусулмон ақидаларининг асоссизлиги ва ёлғонлигини далиллар билан исботлаб берарди.

Эндиликда Давлат Сатторовга колхоз тарихи жамоат музейига раҳбарлик қилиш топширилган. Бу музей гўё Муҳаммад пайғамбарнинг сафдошларидан бири дафн этилган муқаддас жой ёнида жиҳозланган. Энди кишилар Машҳад мозорни зиёрат қилиш учун эмас, балки музейни томоша қилиш учун келмоқдалар. Музейнинг атеизм бурчагида ҳамиша мароқли суҳбат ёки лекция тинглаш мумкин. Уни оталиққа олган Наманган педагогика институтининг олимлари ва студентлари ҳам бу ерга келиб туришади.

Одамлар Улуғ Ватан уруши жанг майдонларида жонини фидо қилган қаҳрамон ҳамқишлоқларининг ёдгорлигини зиёрат қилмоқдалар. Қизил изтопарлар ўзларининг собиқ ўқитувчисига ҳалок бўлганларнинг номларини аниқлашда, уларнинг ҳар бири тўғрисида қариндош-уруғлари ва дўстларининг эсдаликларини, фронтдан ёзилган хатларни йиғишда ёрдам бердилар.

Ҳозир келин-куёвлар илгари муқаддас деб ҳисобланган жойга келиб, миннатдор хотира белгиси сифатида гуллар ва дарахтлар ўтқазишмоқда. Колхозда янги маросимлар яхши анъана бўлиб қолди. Бу ерда комсомол тўйларигина эмас, шу билан бирга ветеранлар билан учрашувлар, армия сафига тантанали кузатиб қўйиш маросимлари ўтказиб турилади, юбилярлар шарафланади. Янги маросимлар динга қарши курашни муайян йўлда ва собитқадамлик билан олиб боришга ёрдам бермоқда.

Хотира куни илк бор нишонланганида музей ҳовлиси, айниқса, гавжум бўлди. Музей жойлашган бинода колхознинг ижтимоий-сиёсий маркази ишлаб турибди.

Норин районидаги «Пахтакор» колхозида областдаги биринчи шундай марказ очилган эди. Бу марказда сиёсий маориф, иқтисодий ўқиш, оммавий-сиёсий ишлар, қарши пропаганда кабинетлари, сиёсий адабиёт кутубхонаси жойлашган. Унинг ёнида колхоз клуби, хўжаликнинг меҳнат ва жанговар шон-шуҳрат музейи бор. Марказда пропаганданинг техника воситаларидан, кўргазмали қуроллардан кенг фойдаланилмоқда.

Ҳатто долзарб йиғим-терим кунларида ҳам унинг тўртта аудиторияси бўш қолмайди. Оқшомлари бу ерда кўпдан-кўп идеология активи йиғилади. Марказ раҳбари — партия комитетининг секретари Турсунбой Солиев агитаторлар ва сиёсий ахборотчиларга навбатдаги йўл-йўриқни бермоқда. Дала шийпонларидаги суҳбатлар вақтида асосий эътиборни КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев Рейкьявикдаги учрашувда олға сурган Совет Иттифоқининг кенг миқёсли тинчлик ташаббуслари тўғрисида сўзлаб беришга қаратиш зарурлиги ҳақида гап бормоқда. Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш стратегияси вазифаларини, ўзларининг зарбдор меҳнати билан Ер юзида тинчлик учун курашга салмоқли ҳисса қўшаётган илғор бригадаларнинг тажрибасини кенгроқ пропаганда қилиш — алоҳида топшириқ. Бошқа бир учрашув пропагандистлар билан ўтказилди. Бу учрашув сиёсий ва иқтисодий маориф шохобчасида янги ўқув йилига қандай тайёргарлик кўрилаётганига бағишланди.

Марказ составига кирган колхоз клуби эшикларини меҳмондўстлик билан очиб қўяди. «Оқ олтин» ансамбли ва қўғирчоқ театри дала шийпонларида кўрсатадиган янги программаларини репетиция қилмоқда. Ҳаваскорлик киностудиясининг қатнашчилари далаларда суратга олишга ҳозирлик кўрмоқдалар. Кутубхона ишлаб турибди.

Область колхоз ва совхозларида, кўпгина корхоналарда шундай марказлар ташкил қилинган. Янгиқўрғон районидаги Ульянов номли совхозда маданий-спорт комплексини ҳам ана шундай марказга қўшиб, яхлит бир бутунликни вужудга келтирдилар. Районда область партия комитети пропаганда ва агитация бўлими куни ўтказилганлиги мана шу янги ташаббусни бошлашга туртки бўлди. Бўлим ходимлари бошланғич партия ташкилотларига бориб, активлар билан биргаликда идеология ишини янада такомиллаштириш йўлларини белгиладилар.

Бу йилги йиғим-терим мавсуми инсон омилини активлаштириш юзасидан шу иш сифатининг, коммунистлар бутун фаолиятининг ўзига хос синови бўлди. Пахтакорлар ўз кучларига умид боғлаётганликлари — шу мавсумнинг ўзига хос хусусиятидир. Эндиликда область йўлларида пахта теримига бораётган ўқувчилар тушган турна қатор автобусларни кўрмайсиз. Олий ўқув юртларида, техникумларда, қишлоқ мактабларида машғулотлар ўз маромида давом этмоқда. Буларнинг ҳаммаси пахтакорларнинг активлиги, улар мавжуд меҳнат ресурсларидан тўла-тўкис фойдаланиш зарурлигини англаб етганликларининг бевосита натижасидир.

Ёшлар ўртасида олиб бориладиган тарбиявий иш — партия ходимлари алоҳида ғамхўрлик қиладиган соҳадир. Бу йўналишда баъзи қадамлар қўйилди. Чунончи, Уйчи район маданият уйида ёшларнинг кечалари, мунозаралари ўтказиб турилади. Дам олиш тўғрисида ҳам ғамхўрлик қилишди. «Ёшлик» кафе-видеотекаси очилган. Ёшлар учун мўлжалланган бу кафени район комсомол комитети оталиққа олган. Аэробика машғулотлари қишлоқ ёшларига — биринчи навбатда қизларга жуда ёқиб қолди. Ритмик гимнастика группаси Задарё районидаги «Гигант» колхозида машғулотларни бошлади — тўққизинчи-ўнинчи синфларнинг ўқувчи қизлари шу группанинг ўзагини ташкил этди. Тобора кўпроқ ёшлар спорт билан шуғулланишмоқда. Деярли барча районларда барпо этилган маданий-спорт комплекслари ёшлар хизматида. Мана шуларнинг ҳаммаси ичкиликбозлик, безорилик каби салбий ҳодисаларга қарши курашни активроқ олиб боришга талай даражада ёрдам берди.

Биз идеология иши планлари билан таниша туриб, областнинг кўпгина партия ташкилотларида қишлоқ турмуш маданиятини ошириш тадбирлари биринчи навбатдаги тадбирлар жумласидан эканлигига эътибор бердик. Тафаккур инерцияси аҳоли, айниқса, қишлоқда яшовчи аҳоли ўртасида ҳозирча кучли. Одамлар кўп пул ишлаб топаётган бўлсалар-да, ҳамон эскича ҳаёт кечиришмоқда. Хонадонларда замонавий мебель, тегишли маиший шароитлар йўқ. Кийинишлари башанг, лекин дидсиз, ваҳолонки, магазинларда кийим-кечак, пойабзалнинг, инсон турмушини безайдиган ҳамма нарсаларнинг хиллари жуда кўп. Баъзиларнинг дарвозаси олдида ярақлаб турган «Волга»ни кўрасиз, уйида эса кир ювиш машинаси йўқ.

Турмуш маданиятига бағишланган лекцияларда камчилик йўқ, албатта. Бундай лекциялар деярли барча хўжаликларда ишлаб турган жамоат университетларида ҳам, маданият уйларида ҳам ўқилмоқда, «Билим» жамиятининг лекторлари ҳам шундай лекцияларни ўқимоқдалар. Аммо наманганликлар ҳеч қандай оғзаки лекция ва суҳбатлар яққол кўргазманинг, қолаверса, шахсий намунанинг ўрнини боса олмаслигига амалда ишонч ҳосил қилдилар.

Областда эски одатларни бузиш авж олдириб юборилиб, кўпгина омилларга аҳамият бера бошладилар. Бир қарашда оддий нарса бўлган деворни олиб кўрайлик. Бу нарса қишлоқнинг кўримсиз қиёфасида бир вақтлар муҳим бир белги бўлган. Эндиликда Наманган қишлоқларида эски деворлар қолмади, улар нақшли бетондан тайёрланган кўркам, мустаҳкам енгил конструкциялар билан алмаштирилди. Уларни ишлаб чиқариш конвейерга қўйилган. Тўрақўрғонда қишлоқдаги биринчи ер ости ўтиш йўллари ҳам пайдо бўлди.

Дала шийпонларини айтмайсизми... Эндиликда улардан сиёсий иш ва пахтакорларнинг дам олиш марказигина эмас, шу билан бирга янги турмушнинг ўзига хос эталони сифатида ҳам фойдаланилмоқда. Наманган районидаги «Партия XXII съезди» колхозидан лоақал Боқижон Пўлатов бригадасини олиб кўрайлик. Шу бригаданинг дала шийпонида эркаклар ва хотин-қизлар учун қулай мебели бўлган тунаш хоналари бўлиб, деразаларига тўрпардалар осилган, душхоналар, гигиена хоналари бор.

Энгельс номли Наманган қишлоқ хўжалик техникумининг коммунистлари оддий ва тўғри йўлдан бордилар. Улар шундай фикр юритишди: бўлажак агрономлар (улар бир неча юз киши) ўқишни тамомлаганидан кейин қишлоқларига келиб, совет кишисига хос юксак маданият қандай бўлишини шахсий намуналари билан қишлоқ аҳлига намойиш этишлари шарт. Бунинг учун эса ёшларни ўқув юрти дарғоҳидаёқ бундай маданиятга ўргатиш керак. Ўқитувчи Людмила Васильевна Россахатская партия топшириғини бажара бориб, жамоат маданият университетининг ректори сифатида амалий машғулотларнинг аниқ-пухта системасини ишлаб чиқди. Ўқитувчи Кибриё Маҳмудовна Абдураззоқова раҳбарлигида қишлоқ аҳли уйларида мебелларни жой-жойига қўйишга, дастурхонни безатиш санъатига, рўзғор техникасидан фойдаланишга, меҳмоннавозликка ўрганмоқда. Мана шуларнинг ҳаммаси рўзғор тутиш санъати программасига кирди. Қишлоқ аҳолиси ўқитувчи Маҳмуджон Холмирзаев ёрдамида турли таомлар тайёрлаш «сирлари»ни билиб олмоқдалар. Бошқа ўқитувчиларнинг дарсларида уй шароитида, кўчакўйда, дўстлар билан ва нотаниш одам билан учрашиб қолган пайтда ўзини қандай тутиш этикаси ўрганилмоқда...

Наманагандаги 48-мактаб ўқувчилари учун турмушда, жамоат жойларида ҳулқ-атвор этикаси бўйича конкрет дарслар ўтказилмоқда. Бунда ҳам практикага биринчи даражали аҳамият берилмоқда. Масалан, машғулотга пала-партиш кийиниб келдингми — марҳамат қилиб ўзингни тартибга келтир, бўлмаса синфга кирмайсан; рўзғор тутиш санъатига доир машғулотлар бошландими — ошхонага бориб ўртоқларинг билан бирга нонушта, тушлик ва кечки овқатни тайёрла. Қизларга тикув машинасидан фойдаланишни ўрганиш, тўқиш усулларини эгаллаб олишдан иборат алоҳида топшириқ берилган. Хўш, нима учун шундай қилинмоқда? Маданият асосларини жуда ёшлик пайтданоқ вужудга келтириш, айниқса, осонлиги учун шундай қилинмоқда.

Инсон характерини, унинг дунёқарашини шакллантириш болаликдан бошланишини англаш наманганлик коммунистларни болалар боғчалари фаолиятини такомиллаштириш керак, деган хулосага олиб келди. Бу йўналишдаги ишларнинг аҳволи қандайлигига лоақал Уйчи районидаги Ленин номли колхоз мисолида ҳам баҳо бериш мумкин. Бу ерда 950 ўринлик яхши жиҳозланган еттита доимий ишловчи болалар боғчаси ва 750 болани қабул қилган дала шийпонларида уларнинг бир қанча филиаллари бор. Олий ўқув юртларини битириб чиққан кишилар боғчаларга мудирлик қилмоқдалар, тарбиячиларнинг ярмидан кўпи ўрта махсус маълумотлидир. Колхоз болалар боғчаси диний мазмундаги ҳар хил бўлмағур гаплар билан болаларни чалғитган чаласавод кампирлар қўлида бўлган йиллар ўтмишда қолиб кетди. Болалар илмий асосда ишлаб чиқилган программа асосида мактабга тайёрланмоқдалар, уларга музика, расм чизиш ўргатилмоқда. Ҳар хил ўйин, машғулотлар жараёнида болалар рус тилини ўзлаштириб олмоқдалар. Колхоз ёш авлод учун маблағни аямайди — ўтган йилнинг ўзидагина боғчалар учун 220 минг сўм пул ажратилди.

Шу хўжаликнинг партия ташкилоти болалар боғчасини жамият билан оила ўртасидаги боғловчи бўғин, деб ҳам қарамоқда. Болалар боғчаси — мактаб — оиладан иборат ягона тарбия йўли ҳосил қилинмоқда. Ота-оналар комитетлари, хотин-қизлар кенгаши составига кирувчи коммунистлар бу йўлни бевосита амалга оширувчилар бўлиб майдонга чиқмоқдалар. Парткомдагилар ҳам оиладаги можаролар фақат шахсий иш эмас, деб ҳисобламоқдалар. Бундай можаролар оқсоқоллар кенгашининг кўмаги билан, кўпинча вазминлик билан муваффақиятли ҳал этилмоқда. Қизиқарли бир нарса: болаларнинг ўзлаштиришга доир кўрсаткичлари бригада дала шийпонларида осиб қўйилади, бу ҳол эса кўпинча меҳнат коллективида муҳокама мавзуи бўлиб қолади. Шу тариқа ота-оналар ҳам тарбияланмоқда.

Кўпгина районларда бизга ёш оналар, келин-куёвлар учун мўлжалланган университетларнинг иши тўғрисида сўзлаб беришди. Ҳали яқинда бу ишда ҳам расмиятчилик авжига чиққан эди. Партия ташкилотлари шундай хулосага келдилар: оилани мустаҳкамлаш учун жуда кўп иш қилинаётганга ўхшаб кўринса-да, қўйди-чиқди сони камаймаяпти. Эндиликда университетлардаги машғулотлар анча амалий бўлиб, уларни ўтказишга врачлар, педагоглар, олимларгина эмас, шу билан бирга кумуш ва олтин тўйларини нишонлаган иззат-ҳурматли кишилар, қаҳрамон оналар ҳам жалб этилмоқдалар.

Эндигина оила қурган келин-куёвларга зўр эътибор берилмоқда. Идеология ходимлари янги оилани, жамиятнинг янги ячейкасини шакллантириш оддий иш эмаслигини, ёшларни оилавий ҳаётга тайёрлаш кераклигини тушунадилар. Зотан мустаҳкам оила — совет жамиятининг энг муҳим асосларидан бири.

Наманган партия ташкилотларининг идеология иши практикасида ҳар хил жиҳатлар кўп. Бу ердагилар одамлар тўғрисидаги ғамхўрликни тарбия билан чамбарчас боғлиқ, деб билмоқдалар. Бизнинг Наманган областидан ёзган мақолаларимиз ана шу ҳақдаги ҳикоя билан ниҳоясига етади.

Р. БИЧУРИН,
Г. ЛИПШИЦ,
С. ФЕНЮТИН,
Ўзбекистон ахборот агентлигининг махсус мухбирлари.

УЛУҒ ОКТЯБРЬ ШАРАФИГА

СУРХОНДАРЁ. Ленин йўли районидаги Будённий номли совхоз механизаторлари бу йил 11 минг тонна ингичка толали пахтани «зангори кема»лар бункеридан тўкишга аҳд қилганлар. Бу пландагидан қарийб 3 минг тонна кўпдир. Дала гвардиячилари ўртасида уюштирилган социалистик мусобақада Худойназар Жумаев пешқадамлик қилмоқда. У кунига ўз машинаси бункеридан 12-13 тоннадан «оқ олтин» тўкишга эришмоқда.

Суратда: илғор механизатор Х. Жумаев.

И. Хўжаев фотоси (ЎзТАГ).

РЕСПУБЛИКА МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАР ҚИЛАДИ

ФАРҒОНА

Риштон районидаги «Партия XXV съезди» совхози ва Фарғона районидаги Ленин номли колхоз пахтакорлари йиллик планни бажардилар. «Партия XXV съезди» совхозида тайёрланган пахта 2370 тоннани, Ленин номли колхозда эса 3570 тоннани ташкил этди.

ТОШКЕНТ

Пискент районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозида ҳам йиллик марра эгалланди. Миришкорлар давлатга 2480 тонна юқори сифатли хом ашё етказиб бердилар.

Хўжалик далаларида терим машиналари унумли ишлатилаётир. Тайёрланган «оқ олтин»нинг 70 проценти «зангори кема»лар бункеридан тўкилди.

* * *

Ўрта Чирчиқ районидаги «Партия XXII съезди» ва Ленин номли колхоз пахтакорларидан ҳам ғалаба рапорти олинди. Бу хўжаликларнинг коллективлари давлатга тегишли равишда 2035 ва 2610 тонна хом ашё топширдилар.

НАМАНГАН

Норин районидаги «Коммунизм» колхози механизаторларига машина терими бўйича олинган социалистик мажбуриятларини бажаришлари учун 20 кундан камроқ вақт кифоя қилди. Республика хирмонига пландаги 1600 тонна ўрнига 2450 тонна машиналарда терилган пахта жўнатилди. Хўжаликдаги мавжуд 16 та терим агрегатининг ҳар бири ёрдамида ўртача 150 тоннадан «оқ олтин» териб олинди.

Шу райондаги «Октябрь», «СССР 50 йиллиги» ва Калинин номли колхоз суворийлари ҳам машина терими топшириғини адо этдилар.

СУРХОНДАРЁ

Қумқўрғон районидаги «Москва» колхози миришкорлари дастлабки довондан ошдилар. Ота-Ватан хўжалик заршуносларидан 9550 тонна ингичка толали пахта қабул қилиб олди. Хушбоқ Жўрақулов, Рамазон Тоғаймуродов, Тошбой Хўжамуродов, Юсуфжон Тўраевлар бошлиқ пешқадам бригадаларда ҳар гектар ер ҳосилдорлиги 32—39 центнерга етказилди.

АНДИЖОН

Комсомолобод районидаги Мирзаахмедов номли совхозда машина терими намунали ташкил этилган. Терим агрегатларини моҳирлик билан бошқараётган хўжалик механик-ҳайдовчиларининг ҳозиргача уйган хирмонлари 4400 тоннадан ошиб кетди.

ШОВҚИН ЯНАДА КАМАЯДИ

Янгиликдан хабарингиз борми?

Стрелка прибор шкаласи бўйлаб ҳаракатланди ва шовқин даражаси ошиб кетганлигини билдирувчи рақам устида тўхтади. Оқ халатдаги киши диагнозни қўйди. Шу асосда «беморни» қандай даволаш кераклиги айтилади. «Бемор» эса йирик саноат корхонасидир.

Тошкент санитария-эпидемиология станцияси ҳузурида ташкил этилган виброакустика лабораторияси мутахассислари шовқинга қарши кураш олиб бормоқдалар. Лаборатория ходимлари қиладиган ишлар жуда кўп. 2500 дан зиёд корхона, қурилаётган объектлар шаҳарнинг барча турар жой массивлари унинг назорати остига олинган.

Врачлар ва инженерлар шовқин даражасини ўлчаш ва назарий хулосалар чиқариш билан чекланаётганлари йўқ. Уларнинг тавсиясига биноан тўқимачилик комбинати цехларидаги эски дастгоҳлар алмаштирилди. Агрегат заводдаги редукторларни синаб кўрадиган стенд қиёмига етказиб созланди. Натижада шовқин 20 децибел камайди. Трактор заводидаги барча пневматик пайвандлаш дастгоҳларига шовқин ютгичлар ўрнатилди. Экскаватор заводида ишлаб чиқарилаётган янги машиналар шовқиндан ва тебранишдан муҳофаза қилувчи кабиналар билан жиҳозланмоқда.

Лаборатория коллективи Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети, Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги, лойиҳалаш институтлари, конструкторлик бюроси, бинокорлик ташкилотлари, транспорт бошқармалари ва трестлари билан яқиндан ҳамкорлик қилмоқда. Бу эса ўз навбатида шовқинга қарши кураш олиб бориш тадбирларининг самарадорлигини оширмоқда. Айни пайтда лаборатория ходимлари шаҳарсозлик кенгаши ишида иштирок этиб, янги қурилишлар учун ажратилган ер участкаларининг санитария назоратини амалга оширмоқда.

СУРАТДА: лабораториянинг санитария врачлари Х. Нурмуҳамедов ва Ф. Султонова қурилиш майдончасидаги шовқин даражасини ўлчашмоқда.

С. Величкин фотоси (ЎзТАГ).

АКА-УКАЛАР ҒАЙРАТИ

Рўзибой ва Бозорбой Сулаймоновлар «Наманган водстрой» трестининг Попдаги 2-механизациялашган кўчма колоннаси энг яхши экскаватор машинистларидандир. Ака-укалар Улуғ Октябрнинг 69 йиллиги шарафига авж олган социалистик мусобақада пешқадамлик қилишяпти.

Смена нормасини муттасил бир ярим-икки ҳиссадан адо этаётган бу моҳир экскаваторчилар ҳозир келгуси йил ҳисобига меҳнат қилмоқдалар.

Ака-ука машинистлар Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги кунигача эса беш йилликнинг уч йили топшириғини адо этиш йўлида ғайрат-шижоат кўрсатишяпти.

С. ҚЎЧҚОРОВ.

ЎЗБЕКИСТОН — ЧЕРНОБИЛГА

ҲИММАТ

● **САМАРҚАНД.** Большевик район медицина бирлашмасида ўтказилган йиғилишда 904-счетга 1548 сўм ўтказишга қарор қилинди. Гулзода Мустаева, Саодат Нурматова, Тамара Бегимқулова сингари медицина ходимлари бир кунлик иш ҳақларини Чернобиль авариясн оқибатларини тугатишга ёрдам тариқасида ўтказишни лозим топдилар.

Т. РУСТАМОВ.

● **АНДИЖОН.** Хўжаобод районидаги Булоқбоши матлубот жамияти ишчи-хизматчилари ҳам муносиб ҳиммат кўрсатдилар. Матлуботчилар 904-счетга 824 сўм ўтказишди.

М. АБДУҚОДИРОВ.

● **СОВЕТОБОД.** Райондаги «Жом» совхозининг Сарикул қишлоғида истиқомат қилувчи Кумушмомо Ҳидирова пирубадавлат онахонлардан. У яқинда 80 ёшни қаршилади. Момонинг бир неча фарзандлари, 14 набира, 8 чевараси бор. Онахон ҳам кўп қатори ёрдам учун Чернобиль фондига 150 сўм пул ўтказди.

А. САТТОРОВ.

● **НАМАНГАН.** Косонсой районида истиқомат қилувчи Улуғ Ватан уруши ва меҳнат ветеранлари, шахсий пенсионерлар, кўп болали оналардан иборат 500 дан ортиқ киши 904-счетга ўтказиш учун 1637 сўм тўплашди. Қўқимбой ва «Коммунизм» қишлоқларининг пенсионерлари эса 837 сўм жамғаришди. Шунингдек, Косонсой шаҳридаги «Ҳуррият» маҳалла аҳолиси 250 сўм, Охунбобоев номли маҳалла аҳли эса 300 сўм пул тўплаб, чернобилликларга ёрдам тариқасида жўнатишди.

М. ЭРГАШЕВ,
К. ОХУНОВ,
Ю. ШАРИПОВ.

БЎШ ВАҚТ — ХУШ ВАҚТ

САЁЗ КЎЛДА ҚАЙИҚ СУЗМАС

Маданият ва истироҳат боғларидан оқилона ва расамади билан фойдаланиш меҳнаткашлар дам олишини уюштиришда алоҳида аҳамият касб этади. Бугунги кунда боғлардан мавсумий фойдаланиш шаҳарликлар эҳтиёжига мос бўлмай қолди. Назаримизда оромбахш масканлар имкониятларини узлуксиз тасарруф этиш пайти келди. Ҳозир аёзли кунларда чўмилувчилар—«морж»лар учун ўзига хос пиллапоя даври. Хўш, бунинг учун боғлардаги кўлларда шарт-шароит етарлими! Умуман, ёз бўйи истироҳат масканларида бўш вақтимиз хушнуд ўтдими!

ҚУРУҚ ГАП...

«Ғалаба» боғининг файзи кетибди». Республика пойтахтининг ана шу сўлим масканида бўлган киши дам олувчиларнинг ана шундай ҳақли эътирозларини эшитади. Буни боққа киравеpишда ҳам сезиш мумкин. Ўнг тарафда дарахтлар остидаги зaранг ерда 150 дан ортиқ фаввора-пуркагичдан беҳуда сув отилаётганлигини кўриб, ҳайрон қоласан киши. Боиси бу ерга на чим бостирилган, на гулзорга айлантирилган. Кўлнинг ўнг соҳили ҳамиша гавжум. Бу томонда оилавий дам олиш учун етарли шароитлар бор, деса бўлади. Зеро, сўл соҳил сокин ва нисбатан қаровсиз. Шаҳарликларнинг севимли манзилгоҳи бўлиб келган чўмилиш соҳили эса кимсасиз. Бу ерга бирдан-бир ўтиш йўли ёй-кўприкка қулф солинган. Балки ҳозир салқин тушиб қолган кезларда чўмилиш ҳақида сўз юритиш эриш туюлар. Зеро, ёз бўйи қадам босилмаган, саратонда ҳувиллаб ётган соҳилни кўрганингда бугунги кунни эмас, балки келаси мавсум ҳақида кўпроқ ўйлайсан, киши.

— Тўғри, чўмилиш соҳилидан фойдаланиш ман этилганига уч йилдан ошди, — дейди қайиқ станцияси бригадири О. Воинова.— Сирасини айтганда, ўшанда республика ҳукумат раҳбарларидан бири боғимизга келганда: «Чўмилиш масканидан фойдаланишнинг бошқача йўлини топинглар. Бу ерга чет эл туристлари келиб туради. Кишиларнинг ярим яланғоч юришлари одобдан эмас»—деган оғзаки кўрсатма берганди. Маълум бўлишича ана шу йўл-йўриқ ёзма равишда яқинда расмий тасдиқланибди. Ваҳолонки, дам олувчилар 1983 йилнинг 18 августидан бери чўмилишдан маҳрум бўлишган. Умуман, кўлда сайр қилиш учун етарли имкониятлар бор.. 60 та қайиқ, 5 та катамарон дам олувчилар ихтиёрида. Афсуски, қутқарув станцияси бир бурчакда. Бирор ноҳушлик юз берса, «ҳай-ҳайлаб» овоз бериш билан ёрдамга чақиришга тўғри келади. Шунингдек, кўлда моторли қайиқдан фойдаланишга ҳам рухсат беришмаяпти. Айтишларича, бундай қайиқлардан фойдаланиш боғнинг тинчини бузармиш. Тўлқинлар кўтарилиб, оддий қайиқда сайр этаётганларнинг ҳаловати йўқолармиш. Ундай бўлса, шаҳримизнинг бошқа кўлларида жавлон ураётган моторли қайиқлар, қолаверса, денгизларда эшкак эшаётганлар ҳақида нима дейиш мумкин. Ахир, кўпчилик тезкорликни, тўлқинларга тўш уришни ёқтирадику...

— Чўмилиш соҳилининг ёпилиши кўпчиликка маъқул келмаяпти, —дейди маданият ва истироҳат боғининг директори К. Мажидов. —Янги режаларимиз бор. Жумладан чап соҳилда сокинликни таъминлаш важидан чўмилиш ярим оролчасига ўнг тарафдан ўтишни йўлга қўйиш ҳақида ўйлаяпмиз. Маълумки, истироҳат боғи ҳозир Ўзбекистон Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг дам олиш зонасига айлантирилган. Шу боис, кўргазма маъмурияти билан келишиб, кўлнинг ўнг тарафидан оролчага ёй кўприк қуриш лойиҳа-сметаси тасдиқланган. Бу ишларни амалга ошириш учун 17 минг сўм зарур бўлади. Аммо амалий ишга ўтиш ҳақида ҳозирча ҳеч ким қайғурмаяпти.

«ЎГАЙ» СОҲИЛ

Ленин комсомоли номидаги маданият ва истироҳат боғи йирик ҳордиқ чиқариш масканларидан. Шундай ажойиб жойда дилхираликлар борлигига ишонгинг келмайди.

— Бироз камчиликларимиз бор. Албатта, уларни йўл-йўлакай тузатиб борамиз, —дейди истироҳат боғининг директори М. Жалилов. — Кўриб турибсиз, қайиқлар етарли, қум соҳил батартиб. Фақат кўлда ягона кема ҳаракати тўхтатиб қўйилган. Боиси, кўл барпо этилганидан бери ҳеч тозаланмагани учун саёз тортган. Кема сузолмай, ўтириб қоляпти. Шунингдек кўл ўртасидаги «Ором» чойхонасини беркитишди...

Боғнинг ўнг соҳилини айланиб, ҳайратдан ёқа ушладик. Бу томонларга дам олувчилар деярли ўтишмаса керак. Ёзги кинотеатр эшиклари танбаланган, ёз бўйи фойдаланилмай ётди. Бино ремонтталаб. Демак, 70 гектардан ортиқ майдондаги боғда на ёзги, на қишки кинотеатр бор. Бир замонлар карнайлар наъра тортиб, сурнайлар наво таратиб, катта кураш, дор ўйини, концерт, қолаверса, қизиқ томоша-ю аския кечалари бўлишидан дарак берилувчи маскан эса. харобага айланибди. Бу ер шунчаки очиқ майдонмас, балки маълум лойиҳа асосида тикланган иншоот — манеж-саҳнали, доира-деворли бўлиб, бир неча минг кишининг томошагоҳи эди. Ҳатто бу ерда кино намойиш этиш имконияти бор. Эшиги тепасидаги шийпон-супачада катта дор кезлари доираю дўмбиралар тарақлаб кўпчиликни чорларди. Хўш энди-чи? Хароба, кундузи киришга ҳам оёқ тортмайди.

Маълум бўлишича, бу ерни таъмирлаш учун смета-лойиҳа ҳужжатлари ҳозирланган-у, ажратилган маблағ бошқа мақсадларга сарфлаб юборилган экан. Кураш майдонининг бундай аянчли аҳволи ҳеч кимни қизиқтирмаяпти. Нега энди янги спорт иншоотлари ёки маданият муассасалари бунёд этиш хусусида елиб-югурамиз, қайғурамиз-у эскиларидан унумли фойдаланиш ҳақида камроқ ўйлаймиз. Ахир кураш майдонининг эшиклари очиқ бўлса, меҳнаткашлар бўш вақтни кўнгилли ўтказиш учун яна бир қулай имконият яратилмасмиди?

САМОЛЁТГА... ҚЎРИҚЧИ

Ўнг соҳилда яна бир томошасиз томоша бор. Хиёбонлар бағридаги супачада кўкка бўй чўзиб турган «ИЛ-18» ҳаво лайнерини кўрганда, таажжубланмай иложи йўқ. Гап шундаки, шаҳарлик кичкинтойларга совға қилинган бу «пўлат қуш» қаровсиз. Фақат атрофи панжара билан ўраб қўйилган. Улкан қанотлар тагида эса занжирбанд ит ястаниб ётибди.

— Бу нимаси?

— Нима ҳам қилардик. Бошқа илож қолмади, — дейди истироҳат боғининг директори М. Жалилов. — Самолёт бу ерга «қўнганига» тўрт йилдан ошди. Унинг салони болаларга кинохона тарзида мослаштирилган эди. Ўшанда, баҳор кезлари икки ойча кичкинтойларнинг шодон кулгилари янграб турди. Кейин ўт ўчирувчилар келиб, «ёнғиндан хавфсизлик талабларига жавоб бермайди», деб ёпиб қўйишди. Бўлмаса, бу қувончхонага озмас, кўпмас 160 минг сарфланганди. Мана энди қуруқ савлат бўлиб турибди. Зеро уни сақлашимиз керак. Жуда оёқ ости бўлиб кетди. Кейин (!) ит боғлаш чорасини топдик...

Ҳа, ачинарли ҳол. Қизиқ, самолёт олиб келинган, монтажлаш ишларини олиб борилаётган, рухсатнома ҳужжатлари расмийлаштирилаётганида ўт ўчириш жамияти мутасаддилари бундай хайрли ишдан нега бехабар қолишган. Наҳотки, улар йиллар мобайнида самолётдан фойдаланиш йўл-йўриғини кўрсатиб беришолмаса. Ёки, самолётдан фойдаланишнинг ҳеч иложи йўқ, деган мулоҳаза борми? Ундай бўлса, Чимён бағрида жойлашган Ю. Гагарин номли пионер лагерида ва Чирчиқда «АН-24» самолётларидан болаларни қувонтириш мақсадида фойдаланиб келинаётганлигини қандай тушуниш керак. Тошкентлик болаларни ажойиб техника — «ИЛ-18» билан ўзаро «мулоқот» завқу қувончидан бебаҳра қолдириш инсофданми?!

ЧАНГИ ЧИҚҚАН ОРОЛЧА

— Ўзимнинг иш фаолиятим меҳнаткашлар бўш вақтини мазмунли ташкил этиш юмушлари билан боғлиқ, — дейди Марҳамат шаҳар Совети депутати А. Прокаев.— Чилонзорликларнинг севимли жойига айланган «Комсомол 40 йиллиги» истироҳат боғида ҳордиқ чиқариш учун Ўрганса арзигулик қулайликлар яратилганини эътироф этишим керак. Болалар ва катталар учун мўлжалланган кўлнинг туташлиги менга маъқул келди. Чўмилиш ва қуёшда тобланиш учун имконият бор. Унчалик катта бўлмаган кўлда қайиқ ҳайдаш йўлга қўйилгани яхши. Пони отлар қўшилган фойтунларда сайр қилиш айниқса қувончли.

Зеро, боғни камчиликлардан ҳоли деб бўлмайди. Чунончи, чўмилиш соҳилига қум тўшалса, айни муддао бўларди. Болалар кўли ҳалқасимон бўлиб. Ўртадаги оролчага қизиқиш катта. Лекин у ерда на юриб бўлади, на туриб. Афсуски бу ер ёз бўйи тупроғи билқиллаб, чанги чиқиб ётди. Кейин кўлни оқар сув билан янгилаб туриш узлуксизлиги таъминланса ёмон бўлмасди. Шунингдек, маданий-маиший хизматни намунали дейиш қийин...

Кўл атрофидаги душхона, кийиниб-ечиниш хоналари торлик қиляпти. Боғ сердарахтлиги, сўлим ва озодалиги билан табиат тортар жой. Шахмат-шашка хонаси гавжум. Аммо, турли ичимликлар, шарбат билан савдо қилиш такомиллашмаган. Сув ва ширинликлар сотиш билан қаноатланилмоқда. «Снежинка» бари ва «Ялта» кафесида кўрсатилаётган хизмат талабга жавоб бермаяпти. Шаҳарнинг йирик турар жой массивида дам олишни мароқли ва мазмунли уюштиришда тадбиркорлик билан иш юритиш лозим.

Меҳнаткашлар бўш вақтини қизиқарли ва таъсирчан ташкил этиш яхши кайфият, қолаверса баракали меҳнат омили экани сир эмас. Республика пойтахти шаҳарликларга маданий-маиший хизмат кўрсатишнинг илғор усулларини қўллашда ўрнак бўлиши лозим. Маданий-маърифий масканлардан унумли фойдаланиш, ҳордиқ чиқариш, бўш вақтнинг зое ўтмаслигига эришиш учун кураш муваққат кампания эмас, балки узоққа мўлжалланган, изчил давом эттириладиган муҳим тадбирдир. Шунга эришиш керакки, ҳордиқ чиқариш жойлари, хусусан, истироҳат боғлари амалда соғлом турмуш тарзини қарор топтиришнинг таянч марказига айлансин. Бунинг учун партия, совет ташкилотлари, касаба союз ва комсомол ходимлари, хусусан шаҳар хўжалиги мутасаддиларининг масъулиятини янада ошириш даркор.

Ҳ. НОСИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

РЕКЛАМА ✱ ЭЪЛОНЛАР

Уйингизни ёнғиндан сақланг!

Ўт билан эҳтиётсизларча муомалада бўлиш ва болаларнинг ўт билан шўхлик қилишлари турар жойларда ёнғинлар чиқишининг энг кўп тарқалган сабабларидан биридир. Ана шу икки сабаб туфайли содир бўлаётган ёнғинлар умумий миқдорда 60 процентни ташкил этади.

Ваҳолонки, турар жойларда истиқомат қилувчи ҳар бир киши ўз зиммасига ёнғин хавфсизлиги қоидаларига қатъий риоя этиш мажбуриятини олади, аммо кўп ҳолларда шахсий уйлар ва квартираларда яшовчи кишиларнинг ўзлари яна айбдор бўлиб чиқадилар, ўт билан муомала қилиш оддий қоидаларига эътибор билан қарамайдилар. Кўпинча эътиборсизлик, ҳатто эҳтиётсизлик оғир оқибатларга сабаб бўлади.

Чекиш, ёритиш асбобларидан фойдаланишда очиқ ўт воситалари (керосин лампалари, фонарлар, шамлар, машъаллар ва бошқалар)ни қўлланишда ўтакетган эҳтиётсизликка йўл қўйилади. Очиқ ўт воситаларидан болхоналар, омборхоналар, турли хўжалик биноларида фойдаланилади. Бу эса ниҳоятда хавфлидир.

Чекиш вақтида эҳтиётсизлик хусусида алоҳида тўхталиб ўтиш лозим. Бизда ҳали чекувчилар кўп. Бу чекиш туфайли кўплаб ёнғинлар чиқиш хавфи мавжудлигини кўрсатади. Гоҳида шундай воқеаларни кузатиш мумкинки, айрим кишилар чекиш вақтида гугурт ва папирос қолдиқларини қаер тўғри келса, ўша ерга улоқтириб кетишаверади, ман қилинган ерларда чекишади, папирос қолдиқларини ёғоч буюмларга, сал чўғ тегиши билан тез аланга оладиган буюмлар яқинига ташлашади.

Ахир тутаб турган папирос қолдиғидаги ҳарорат 300—400°С атрофида бўлиб, 4—8 минут тутаб туради. Сигареталар чекишнинг бошланиши даврида 310—320°С ҳароратга эга бўлади ва 25—30 минут давомида тутаб туради.

Ўчирилмаган папирос қолдиқларидан фақат ётоқ жиҳозларигина эмас, балки ёғоч парчалари, қипиқлар, хашак, сомон ва ҳоказолар ҳам аланга олади.

Ана шундан хулоса чиқариб, ўчирилмаган папирос ва сигарета қолдиқлари оқибатида содир бўлаётган ёнғинлар кўп учраётганлигини таъкидлаш лозим. Ўринда ётган ҳолда чекиш, айниқса маст ҳолда чекиш жуда хавфлидир. Афсуски, спиртли ичимликлар ичиб чекиш оқибатида ҳам ёнғинлар рўй бермоқда. Зотан, бу ҳодисаларнинг кўпи бири-бирига ўхшаш: маст киши чекиб туриб уйқуга кетади, сигарета ўринга тушади, бошлаб ўрин жиҳозлари ёна бошлайди, сўнг дарпардалар, гиламлар, мебеллар ёна бошлайди.

Болаларнинг ўт билан шўхлик қилишлари кўпинча фожиа билан тугайди. Статистиканинг кўрсатишича, бундай ёнғинларнинг умумий ўт чиқиш ҳодисаларидаги улуши 30 процентдан ошади.

Бунда аввало болаларни қаровсиз ташлаб қўйган, улардан гугуртларни яшириб қўймаган ва гугурт ўйнаётган болаларни кузатмаган ота-оналарнинг ўзлари айбдордирлар. Баъзи бир ота-оналар ўз болаларига печлар, примуслар, керогазларни ёқиш ва уларга қараб туришга рухсат этадилар. Бунинг нималарга олиб келишини ўлим билан тугаётган кўпдан-кўп ёнғинлар исботлаб турибди.

Болаларнинг ўт билан шўхлик қилишлари туфайли содир бўладиган ёнғинларнинг олдини олиш чоралари мураккаб эмас: аввало гугуртларни болаларнинг бўйи етмайдиган ва топиб олмайдиган жойларда сақлаш; болаларга гугурт, сигарета ва папирослар сотиб олишни ман этиш; уларнинг ўйинларини кузатиш; болаларни уйга қўйиб устларидан беркитиб кетмаслик; болаларга иситиш асбобларини кузатиб туришни ишониб топширмаслик; болаларнинг ўт билан ҳар қандай шўхлик қилишларига чек қўйиш, уларга бундай ўйин ўта хавфли эканини тушунтириш керак.

Ўт ва иситиш асбоб-ускуналари билан эҳтиётсизларча муомалада бўлиш оқибатида рўй бераётган ёнғинларга яна бир бор эътиборларингизни қаратар эканмиз, сизлардан ёнғин хавфсизлиги қоидалари — ҳаётимиз қонуни эканлигини ҳар бир кишига етказишингизни илтимос қиламиз. Турар жойларимизда истиқомат қилаётган ҳар бир киши ўзида саришталик ва хушёрликни тарбияламоғи лозим. Ҳар бир киши бир-бирини назорат қилиши, лоқайдлик ва баъзи бир кишиларга хос паришонхотирликка қарши курашни кучайтирмоғи лозим. Ана шундай қилганимизда биз ўзимизни ҳар қандай бахтсиз ҳодисалардан муҳофаза қилган бўламиз.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКА КЎНГИЛЛИ ЎТ ЎЧИРИШ ЖАМИЯТИ

Бутуниттифоқ давлат машина-трактор парки ремонти ва ундан фойдаланиш илмий-тадқиқот технология институтининг

(СредазГОСНИТИ)

ЎРТА ОСИЁ ФИЛИАЛИ

лабораториялар бўйича

ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудир: пахтачилик машиналари ва қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашда қўлланиладиган машиналар ремонти технологияси ва уни ташкил этиш;

сектор мудири: табиатни муҳофаза этиш нормативларини ишлаб чиқиш, механизациялашган отрядлар ишини ташкил этиш ва ремонт базалари ишини планлаштириш;

катта илмий ходимлар: пахтачиликка мослаштирилган тракторлар ремонти технологияси ва уни ташкил этиш, пахтачилик машиналари ва қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашда қўлланиладиган, машиналар ремонти технологияси ва уни ташкил этиш, суғориш техникаси ва машина деталлари ремонти технологияси ва уни ташкил этиш;

кичик илмий ходимлар: пахтачиликка мослаштирилган тракторлар ремонти технологияси ва уни ташкил этиш, суғориш техникаси ремонти технологияси, уни ташкил этиш ва машиналарнинг деталлари.

КОНКУРС МУДДАТИ — 25 ОКТЯБРГАЧА.

Мурожаат учун адрес: 702832, Тошкент области, Калинин райони, Ўртаовул алоқа бўлими, 1-уй.

Театр

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА— 23/Х да **Асрга татигулик кун,** 24/Х да **Юлдузли тунлар.**

Бутуниттифоқ медицина ва микробиология саноати химия-технология илмий-тадқиқот институти коллективи катта илмий ходим, техника фанлари кандидати Н. Салимовга отаси

Раҳимхон САЛИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Бутуниттифоқ медицина ва микробиология саноати химия-технология илмий-тадқиқот институти коллективи катта илмий ходим, химия фанлари кандидати Х. М. Комиловга рафиқаси

Дилором КОМИЛОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети коллективи контрол бўлимининг етакчи инженери И. У. Аҳмедовга рафиқаси

Насиба Махаматовна АҲМЕДОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ●

ШАХМАТ

«МАЛИКА» МАРТАБАСИНИ УЛУҒЛАДИ

Аёллар ўртасида София ва Боржоми шаҳарларида ўтказилган жаҳон биринчилиги бир ярим ой давом этди ва 8,5:5,5 ҳисобида М. Чибурданидзе ҳамюрти Е. Ахмилсвскаядан устун келди. Бу унинг тўртинчи бор шахмат тахтига кўтарилишидир.

1962 йили жаҳон шахмат маликаси даражасига кўтарилганда Н. Гаприндашвили 21 ёшда эди. 1965—1969, 1972 ва 1975 йилларда тож талабгорларига қарши курашда унвонини муваффақият билан ҳимоя қилиб, беш карра жаҳон чемпиони номини олди. Хўш, унинг «малика»лиги яна қанча давом этаркин? —деган савол кўпчиликни қизиқтирарди.

Шахмат аҳли хиёл шубҳага тушган бир пайтда Нонанинг ўзи уларни яна лол қолдирди. 1976 йили АҚШнинг Лон-Пайн шаҳрида ўтказилган халқаро турнирда 11 мамлакатдан 14 гроссмейстер ва 16 халқаро мастер ҳамда шунча америкалик шахмат мастери қатнашди. Улар орасида москвалик гроссмейстер Ю. Балашов билан Нона Гаприндашвили ҳам бор эди.

Шартга кўра швейцарча усулда ўтказилган бу мусобақада ҳар бир қатнашчи 9 тадан учрашув ўтказиши керак эди. Ниҳоятда кескин ўтган курашлар оқибатида 4 ғолибнинг бири ягона аёл шахматчи бўлиб чиқди. Бу шахмат тарихида биринчи ноёб воқеадир. Аёллар ўртасида биринчи бўлиб гроссмейстрликка кўтарилган Нона Гаприндашвили эркаклар учун белгиланган гроссмейстерлик талабларини ҳам шараф билан адо этди.

...Шахмат даргоҳига қадам қўйганига ҳам унчалик кўп вақт бўлмаган М. Чибурданидзе барча тўсиқларни бирин-кетин матонат билан енгиб, 17 ёшида «Малика» тахтига яқинлашиб қолди. 1978 йилги улкан баҳс муросасиз бўлди.

Н. Гаприндашвили билан баҳс юритиш жуда қийин. Бунга жаҳоннинг барча кучли аёллари тугул, эркаклар ҳам ишонч ҳосил қилишган. Ўз шубҳаларини енгиш 17 ёшли қизга осон бўлмади. Аммо у ўз қўшинларини дадил майдонга йўллаб, идроки ва сабр-тоқатини намойиш қила олди. Майя тўртинчи партиядан кейиноқ олдинга ўтиб олди-ю, бутун матч давомида «тутқич» бермади. 15-партия охиргиси бўлди. 94-юришда дурангга имзо чекилгач, ҳисоб Чибурданидзе фойдасига 8,5:6,5 га етди.

Сурункасига 16 йил рамзий шахмат тахтидан тушмаган Гаприндашвили ўзи учун оғир бир дамда рақибасини табриклади, буни бошқалар эшитмади. Аммо Нона ёш издошини қучоқлаб, аёлларга хос назокат билан ўпганини ҳамма кўрди. Тан бериш деб, мана буни айтадилар.

... 1981 йили Майя яна бир ҳамшаҳри Н. Александрия билан учрашиб, ўз унвонини сақлаб қолди. 1984 йилги рақибаси, ленинградлик халқаро гроссмейстер И. Левитина ҳам баҳснинг иккинчи ярмида унинг шиддатли юришларига дош беролмади. Шундан сўнг уч карра жаҳон чемпиони Майя Чибурданидзенинг маҳорати янада сайқаллашди, унинг услуби такомиллаша борди. Мана энди у тўрт муддатки, жаҳон шахмат «малика»си деган мартабасини улуғлаб келяпти.

Ҳа, шахмат унинг вужудини қамраб олган эди. Мана, 25 ёшида Майя Чибурданидзе жаҳоннинг тўрт карра шахмат «малика»си бўлиб турибди.

М. МУҲИДДИНОВ.
«Совет Ўзбекистони» шахмат шарҳловчиси.

Редактор ўринбосари **Т. НАЖМИДДИНОВ**

Тингланг, томоша қилинг — 23 ОКТЯБРЬ, ПАЙШАНБА

ТВ

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.45 — Концерт. 10.15 —«Гувоҳ». Бадиий фильм. 2-серия. 11.30 — «Қишлоқ созандалари». 12.00 — Ҳужжатли фильм. 12.50 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.15 — «Шахмат мактаби». 16.45 — Концерт. 17.15 — Эркин кураш. Жаҳон чемпионати. 17.45 — «...16 ёшгача ва ундан катталар». 18.30 — Сўзни амалда иш билан оқла. 19.00 — «Дунё воқеалари». 19.15 — Футбол. Европа кубоклари. «Селтик» (Шотландия)—«Динамо» (Киев). «Тулуза» (Франция) — «Спартак» (Москва). 21.30 — «Время». 22.05—Концерт. 23.15 — «Дунё воқеалари».

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — Табиатшунослик. 9.55 — Илмий-оммабоп фильм. 10.05 — Испан тили. 10.55 — Илмий-оммабоп фильм. 11.05 — Жамиятшунослик. 11.35 — И. С. Тургенев. «Оталар ва болалар». 12.05—Д. Кедрин поэзияси. 13.10 — Ботаника. 13.30 — Тарих. 14.30 — Табиат ҳақида ҳикоялар. 15.00 — «Ҳарбий дала романи». Бадиий фильм. 16.30 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — «Кўпик». Фильм-спектакль. Танаффусда — «Хайрли тун, кичкинтойлар!» 21.00 — Ритмик гимнастика. 21.30 — «Время». 22.05 — «Номсиз қаср». Бадиий фильм, 3-серия. 23.10 — Хоккей. «Динамо» (М) — «Крылья Советов». 24.00 — Мотобол. СССР чемпионати.

ТОШКЕНТ-I. 7.25 — Ритмик гимнастика. 7.50 — «Салом, кичкинтойлар!» 8.00 — «Беш йиллик одимлари». 8.10 — Телефильм. 8.20 — «Тонгги таронаалар». 8.30 — «Ахборот». 8.50 — Ҳужжатли фильм. 16.35 — Мультфильмлар. 16.00 — Болалар учун концерт. 17.30 — Адабиёт. 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Мультфильм. 18.25 — Ҳужжатли фильм. 18.50 — Комсомол съезди олдидан. 19.30 — «Ахборот». 19.50 — «Ёзувчи ва замон». 20.20 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — «Ахборот». 20.55 — «Қизлар гулдастаси». 21.30 — «Время». 22.05 — «Амалий давра суҳбати». 23.05 — Ҳужжатли фильм.

ТОШКЕНТ-II. 19.30 — Илмий-оммабоп фильм. 20.15 — Реклама. 20.25 — Кинопрограмма. 21.05 — «Чирчиқ». 21.30 — «Время».

Р

БИРИНЧИ ПРОГРАММА: 8.30 —Ўзбекистон композиторларининг қўшиқлари. 9.30 —Қувноқ куйлар. 9.50 — «Бу ҳақда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг III пленумида гапирилган эди». 12.10—«Ишчинома». 13.00 «Малши». 14.00—Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.40 —«Коммунистлардан ўрнак оламиз». 16.00 «Денгизчилар, Сизлар учун». 18. 15—БМТ Халқаро кунига. 18.30—Кичкинтойлар учун концерт. 18.40—«Аланга». 19.25 —«Юность Узбекистана». 20.15 —Ўзбек куйларидан концерт. 21.00 —Халқаро кундалик. 21.10—«Қармоқ». 21.30—«Пахта далалари илғорлари. Сизлар учун». 22.30—Ўзбекистон санъат усталари ижро этади. 23.30 —Дам олиш концерти.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-54-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.